

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1139

14. VELJAČE 2025. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001 >

Popis materijalne baštine Hrvata u Srbiji

SADRŽAJ

6

*Vijećnici DSHV-a raskinuli suradnju
a SNS-om u Subotici*

**DSHV više ne podržava
skupštinsku većinu**

10

Otvoreni sukob Vojnić i Žigmanova

**Obostrane optužbe na
društvenim mrežama**

12

*Vedrana Cvijin, profesorica matema-
tike i voditeljica Subotičkog oratorija*

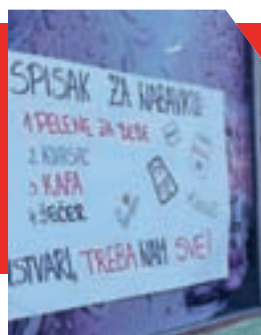
**Trčite, vičite, skačite,
samo nemojte griješiti**

20

Mještani Ljube bez normalnih uvjeta
za život

**U seoskoj trgovini kruh
samo ako se naruči**

26

*Cijena zakupa poljoprivrednog
zemljišta u Vojvodini*

Tko profitira, a tko gubi?

34

Na Tekijama otvorena
Jubilejska godina

Mjesto posebne milosti

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

vlč. Vinko Cvijin (predsjednik), vlč. Josip
Ivešić, Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Ne-
venka Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić,
Amalija Šimunović, Mirjana Trkulja

RAVNATELJICA:

Karolina Bašić

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

Ivana Petrekanić Sič

(koordinatorka dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

• Davor Bašić Palković
• (novinar, urednik rubrike kultura)
• Ivan Ušumović
• (novinar, urednik sportske rubrike)
• Zvonko Sarić
• (novinar)
• Jelena Dulić Bako
• (novinarka)
• Suzana Darabašić
• (novinarka dopisništva Srijem)
• e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

LEKTOR:

• Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

• Thomas Šujić (tehnički urednik)
• Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

• Nada Sudarević

FINANCIJE I RAČUNOVODSTVO:

• Mirjana Trkulja
• (tajnice@hrvatskarijec.rs)
• (distribucija@hrvatskarijec.rs)

ADMINISTRACIJA:

• Branimir Kuntić

• TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

• TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

• E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

• WEB: www.hrvatskarijec.rs

• TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

• List je upisan u Registar javnih glasila

• Agencije za privredne registre Republike Srbije

• pod registarskim brojem: NV000315

• COBISS SR-ID 109442828

• CIP - Katalogizacija

• u publikaciji Biblioteka

• Matice srpske, Novi Sad

• 32+659.3(497.113=163.42)

Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju

Jedan uzbudljiv tjedan

Studenti u Srbiji skoro tri mjeseca drže u blokadi državne fakultete diljem Srbije. Traže da nadležna tijela utvrde političku i kaznenu odgovornost za nesreću u Novom Sadu, gdje je u padu nadstrešnice na željezničkom kolodvoru poginulo 15 ljudi. Vlast s druge strane odbacuje odgovornost za nesreću i tvrdi da su studentski zahtjevi ispunjeni. No, za tri mjeseca prosvjedi su postali masovniji, a studente su podržali profesori, učenici, poljoprivrednici, umirovljenici, liječnici, odvjetnici, glumci... Smijenjeno je nekoliko ministara, uhićeno nekoliko ljudi, pala je Vlada, obećava se neviđena borba protiv korupcije. (Valjda su pokazatelj te neviđene borbe trebala biti uhićenja sredinom ovog tjedna, za koja bi svatko tko zbroji dva i dva pitao što ste čekali toliko.) A prosvjedi i dalje traju i šire se i na manje gradove, pa i sela.

O Srbiji se ovoga tjedna raspravljalo i u Europskom parlamentu. Povod: masovni prosvjedi na ulicama srbijanskih gradova. Raspravu, onu negativnu po vlast, trebao je preduhitriti dopis Vlade Srbije veleposlanicima zemalja članica Europske unije u kojem se tvrdi da su svi zahtjevi studenata ispunjeni. A čini se da europarlamentarci više vjeruju svojim očima i ušima negoli onome što im piše vlast. Rasprave je bilo, poruke su očekivanje da se ispune reforme kao dio procesa eurointegracija Srbije.

I dok traju višetjedni prosvjedi na dnevni red stigla je i Vojvodina, a sve pod plaštom toga kako neki zagovaraju autonomiju, vojvođanski jezik, pa i odvajanje Vojvodine od Srbije. To bi valjda trebala biti udica na koju se treba upecati dio prosvjednika, a i zgodno dođe da se skrene pozornost na neku drugu stranu.

U Subotici je DSHV prekinuo potporu lokalnoj vlasti, s kojom i nije imao koalicijski sporazum. Točka na i bile su izjave gradonačelnika Subotice o ustašama koji ruše Srbiju i izuzimanje Tavankuta iz projekta vodoopskrbe.

U javnost je izašao sukob između dvoje čelnih ljudi hrvatske zajednice u Srbiji. A obostrane optužbe na društvenim mrežama mobilizirale su komentatore koji se kriju iza lažnih, tek otvorenih, profila i one koji su do sada mudro šutjeli.

Za jedan tjedan i previše.

Z. V.

Sastanak predstavnika bunjevačke i hrvatske zajednice

Zajednički korak za *Dužijancu*

Prošloga tjedan, 6. veljače, u prostorijama Bunjevačkog nacionalnog vijeća održan je sastanak na kom su nazočili predsjednica istoga dr. **Suzana Kujundžić Ostojić** i član BNV-a **Veljko Vojnić**, te iz hrvatske zajednice predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić**, direktor Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanaca* **Marinko Piuković** i član Udruge **Miroslav Kujundžić**.

Na ovome sastanku, kako je rekao Piuković, bilo je riječi o upisu *Dužijanaca* u Centralni registar Nematerijalnog kulturnog naslijeđa Republike Srbije.

»Hrvatska zajednica je još 2012. godine krenula s inicijativom da se *Dužijanaca* upiše na listu Nematerijalnog kulturnog naslijeđa. Nama, kao UBH-u *Dužijanaca* jako je važno da dobijemo potvrdu struke za ono što radimo i njeđujemo više od jednog stoljeća. Kakve ćemo koristi imati od toga to ćemo tek vidjeti, ali se uvijek možemo pozvati na to da je *Dužijanaca* registrirana u registru NKN-a i pri nekim drugim čimbenicima mislim da je to važno, ne samo za hrvatsku zajednicu nego i naš grad Suboticu. Kada smo 2017. bili na korak do predaje dokumentacije, dobili smo pozitivan odgovor da bi se to moglo i ostvariti, te vjerujem da će do toga i doći», kaže Piuković.

Kako je u razgovoru spomenuo, iz centra za Nematerijalno kulturno naslijeđe dobili su informaciju kako je *Dužijanaca* pravi »školski primjer« koji treba štititi i biti u

nacionalnom registru. Podatak da se na tome radi gotovo 13 godina govori da to ne ide uvijek glatko.

»Kao što se već zna, *Dužijancu* u nacionalni registar želi upisati i bunjevačka zajednica. Ono što znamo i što nam je potvrđeno jeste da je to moguće. Praksu koju upisujemo mogu imati dvije nacionalne manjine, s time da svatko prijavljuje svoje. Kao osnov za održivost elementa upisuje se živa praksa, ono što mi prakticiramo i radimo, a evidentira se, i tako će i biti, sve ono što je bilo u prethodnom periodu. Dakle, sve od 1911. godine, pa čak i obiteljsku *dužijancu*, iz koje je i proistekla ova zahvala evidentirat ćemo u obrascu. To je jedan element, običaj koji sada prakticiraju dvije zajednice – svatko na svoj način. Još 2020. godine smo **Ljiljana Dulić** i ja uz koordinaciju regionalne koordinatorice za NKN **Tatjane Bugarski** popunili obrazac koji svih ovih godina nije bio u funkciji. Sada ćemo to obnoviti i sljedeći korak je da se sastanemo i vidimo što dalje treba pripremati za komisiju. Mislim da i javnost to treba znati i da trebamo biti jasni. Ništa se novo neće dogoditi u smislu same *Dužijance*. Nama nije cilj spajati *Dužijancu*, kao što su neki pomislili, nego nam je cilj evidentirati trenutno stanje. Okolnosti u zajednici su bile drugačije i sve je stavljeno na stranu, a sada su se stvorili uvjeti da se krene dalje. Sve je još u procesu i konačnu odluku može-

mo očekivati tek kada sve predamo. Ono što je na ovom sastanku dogovoreno, a što nam je svima bitan korak, jeste da smo se usaglasili da svatko ide svojim putem, da ne ovisimo jedni od drugih, niti ćemo biti smetnja jedni drugima. Svatko štiti svoju praksu, a običaj je jedan», pojašnjava Piuković.

Ž. V.

Hrvatski sabor

U novom natječaju Središnjeg državnog ureda i sredstva za poljoprivrednike

U narednom natječaju Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske dio sredstava bit će izdvojen za poljoprivrednike, kazao je tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Zvonko Milas** odgovarajući na pitanje saborske zastupnice **Jasne Vojnić** tijekom rasprave o Prijedlogu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske.

»U ime Hrvata izvan Hrvatske želim pohvaliti izmjene ovog zakona koje idu u smjeru još jačeg povezivanja Hrvata izvan domovine i u smislu organiziranja Tjedna za Hrvate i Savjeta Vlade. Pohvaljujem i prethodni zakon koji je isto tako bio dobar i koji je potvrđen u djelovanju prethodne Vlade. U svim kapitalnim projektima koje je podržala Vlada Hrvatske osiguran je opstanak naših mladih, i to zahvaljujući stipendijama i svim drugim potporama. Zakon predviđa osim ulaganja u obrazovanje i kulturu i gospodarsku skrb. U ime naše zajednice pitam možemo li uskoro očekivati potporu za naše poljoprivrednike«, upitala je Vojnić.

»U sljedećem natječaju koji će biti za hrvatsku nacionalnu manjinu, pa tako i Hrvate u Srbiji bit će i dio koji se odnosi na poljoprivredu, kroz projekte koji će pomoći obiteljska gospodarstva i sve ono što je vezano uz poljoprivredu, da mogu na lakši i jednostavniji način ostvarivati prihode te im omogućiti život, koji im je, rekao bih, prilično težak«, odgovorio je Milas.

O Prijedlogu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske raspravljalo se na sjednici u utorak, 12. veljače, a izmjene je obrazložio Zvonko Milas. Kako je kazao, skrb o Hrvatima izvan Hrvatske dio je unutarnje i vanjske politike Hrvatske. Ustavom Hrvatske utvrđena je obveza Hrvatske da štiti prava i interese svojih državljana u inozemstvu, promiče njihove veze s domovinom, a dijelovima hrvatskog naroda u drugim državama jamči njihovu skrb i zaštitu.

Zakon o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske usvojen je 2011. godine. Manje izmjene doživio je 2012. godine i od tada se

nije mijenjao. Prošle godine novo Ministarstvo za demografiju i useljništvo preuzelo je dio poslova i djelokruga Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, i to poslove koji se odnose na stvaranje uvjeta za povratak i useljavanje pripadnika hrvatskog iseljništva i njihovo uključivanje u gospodarski i društveni život. Novo ministarstvo preuzima Ured dobrodošlice koji je bio unutar Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. U izmjenama Zakona predviđen je Tjedan Hrvata izvan Republike Hrvatske, Savjet Vlade Hrvatske za Hrvate izvan Hrvatske bit će proširen u broju članova koji predstavljaju Hrvate u Bosni i Hercegovini i Hrvata koji žive u iseljništvu. Kako je kazao Milas, uvodi se Savjet mladih Hrvata izvan Hrvatske, koji će kreirati politiku prema mladima izvan Hrvatske.

Javni poziv za projekte Hrvata izvan Hrvatske

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske objavio je 1. Javni poziv za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2025. godinu.

Ukupno planirana vrijednost Javnog poziva je 1,5 milijuna eura.

Sudjelovati mogu neprofitne organizacije Hrvata izvan i u Republici Hrvatskoj (udruge, zaklade, ustanove, vjerske zajednice ili druge pravne osobe) kao i ugroženi pojedinci – pripadnici hrvatskog naroda izvan Hrvatske.

Detaljnije informacije na:

https://hrvatiizvanrh.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Javni_natjecaji_i_pozivi//1.%20Javni%20poziv%202025..pdf

Vijećnici DSHV-a raskinuli suradnju sa SNS-om u Subotici

DSHV više ne podržava skupštinsku većinu

Niti jedna inicijativa DSHV-a glede Hrvatskog školskog centra, komunalne infrastrukture, atarskih putova, Drame na hrvatskom jeziku itd. nije naišla na podršku vladajuće strukture u Gradu Subotici, rekla je Josipa Vojnić Tunić

Na sjednici Skupštine grada Subotice, održanoj 6. veljače, vijećnici Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini poručili su kako više neće podržavati skupštinsku većinu, niti surađivati sa Srpskom naprednom strankom te napustili sjednicu. Prekid suradnje posljedica je ne samo govora gradonačelnika Subotice **Stevana Bakića** na *Banijskom prelu* kada je rekao kako su »ustaše ponovo napale našu Srbiju« i da iza svih ovih događaja (prosvjeda) »stoji hrvatska obavještajna služba« već i zbog toga što, kako je rekla šefica vijećničke grupe DSHV-a **Josipa Vojnić Tunić**, SNS nije podržao njihove inicijative kao što su Hrvatski školski centar, komunalna infrastruktura, atarski putevi, Drama na hrvatskom jeziku i drugo.

Razlozi za izlazak: izostanak podrške i neprihvatljive izjave

O tome zašto su baš sada odlučili više ne podržavati SNS, odnosno skupštinsku većinu u Skupštini Subotice Josipa Vojnić Tunić rekla je za *Hrvatsku riječ* kako su ih nepodržavanje inicijativa i dodatno neprihvatljive izjave gradonačelnika motivirale da u znak prosvjeda napuste sjednicu.

»Najprije – naša 'podrška' skupštinskoj većini nije bila kontinuirana – ovisila je isključivo o onim odlukama Skupštine grada koje su bile na dobrobit Hrvata, odnosno područjima na kojima žive Hrvati, ali ujedno i na korist svim građanima Subotice. Sada opet takvih odluka nije bilo, pa je logično izostala i naša podrška. Tijekom proteklog razdoblja DSHV je pružio ne mali doprinos stvaranju prostora za dijalog i izgradnju povjerenja, međutim, predstavnici vlasti u Subotici nisu učinili konkretni pomak radi rješavanja otvorenih pitanja koja smo inicirali. Tako imamo situaciju da nakon desetogodišnjeg intenziviranja inicijative na projektu osnivanja i izgradnje Hrvatskog školskog centra u Subotici, 7. lipnja 2022. godine Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine donosi Odluku o dopuni Odluke o broju i prostornom rasporedu javnih srednjih škola na teritoriju APV. To je učinjeno na

način da se u Gradu Subotici pridodaje postojećim srednjim školama nova ustanova tipa obrazovno-odgojnog centra pod nazivom 'Hrvatski školski centar'. Međutim, rukovodstvo grada Subotice očigledno nije u stanju i ne želi implementirati ovu odluku na teritorij grada i ta odluka nikako da dođe na dnevni red gradske skupštine, i pored inzistiranja DSHV-a. Uz školski centar, niti jedna inicijativa DSHV-a glede komunalne infrastrukture, atarskih putova, Drame na hrvatskom jeziku itd. nije naišla na podršku vladajuće strukture u Gradu Subotici«, rekla je Vojnić Tunić te dodala: »Treba znati i to da je ovoj sjednici Skupštine grada prethodila po nas Hrvate mučna i neprihvatljiva izjava gradonačelnika Stevana Bakića na *Banijskom prelu*, što je sve vijećnike DSHV-a i motiviralo da u znak prosvjeda napustimo sjednicu«.

Prethodno su na sjednici vijećničke grupe LSV-Vojvodani, ZLF, DZH – Biram Suboticu, Narodni pokret Srbije Miroslav Aleksić i Demokratska stranka predložili da se u dnevni red uvrsti i točka dnevnog reda »Donošenje preporuke za smirivanje napetosti povodom neprimjerenog ponašanja i izjava gradonačelnika koje su uznemirile javnost«. U ime predlagača **Luka Vučinac** rekao je, među ostalim, da je javnost potrešena onim što je rečeno i da u ovom gradu živi mnogo naroda i vjeroispovijesti i da se ne smije nitko targetirati i koristiti rječnik koji je korišten, bez ikakvih dokaza. Tražio je da se o tome raspravlja i da se svi javno ograde u Skupštini grada i javnoj upravi.

»Gradonačelnik Subotice je svojom izjavom prekršio Ustav i kazneni zakon i nekoliko desetaka kaznenih prijava je stiglo Višem javnom tužiteljstvu u Subotici«, rekao je Vučinac.

Međutim, ova točka dnevnog reda nije usvojena, jer su za to glasali samo vijećnici iz stranaka predlagača kao i vijećnici DSHV-a, ukupno njih 11 dok je skupštinska većina bila protiv. Nakon toga kod prve točke dnevnog reda »Donošenje Plana generalne regulacije Gornjeg Tavankuta« troje vijećnika DSHV-a: Josipa Vojnić Tunić, **Mira Tumbas** i **Ninoslav Radak** iznijeli su kako raskidaju suradnju sa SNS-om i više neće podržavati većinu u gradskoj skupštini.

Prethodnog dana je i prof. dr. sc. **Tomislav Stantić**, vijećnik Demokratske zajednice Hrvata, poručio kako neće prisustvovati sjednici jer je »cijela Gradska uprava, kao i Skupština grada izgubila i kredibilitet i legitimitet nakon nepristojnog i uvredljivog, a nakon toga i šovinističkog obraćanja gradonačelnika u dva navrata«.

Bespredmetna točka: turizam u selu bez vode

Tijekom prve točke dnevnog reda Plan generalne regulacije za Gornji Tavankut u cilju racionalnijeg korištenja zemljišta, očuvanja poljoprivrednih površina i unaprjeđenja seoskog turizma vijećnica DSHV-a Josipa Vojnić Tunić rekla je kako je ova točka bespredmetna jer ovo selo ne da nema vodu nego nema ni plan da se voda dovede.

»Ono što su naši stanovnici doživljavali tijekom ljeta doživljavaju kontinuirano i to je sramota za lokalnu samoupravu, sramota za gradonačelnika koji je inače jednim sramnim obraćanjem uvrijedio sve pripadnike nacionalnih zajednica, naročito Hrvate. Pogotovo u njegovom posljednjem dijelu govora koja je bila poruka Hrvatima i kojom je pokazao elementarno neznanje i sramotu da se naš dužnosnik tako ponaša. To je retorika nedostojna javne funkcije i jedna velika sramota za Grad Suboticu. DSHV nije u koalicijskom sporazumu s vladajućom strankom, a ovoga puta se ograđujemo i od svih dijela i govora Stevana Bakića i zbog toga nećemo podržati današnju skupštinu«, rekla je Vojnić Tunić.

Vijećnica DSHV-a Mira Tumbas rekla je kako ona dolazi iz Tavankuta, i premda je urađen plan i projekt nije se našlo sredstava da se započne i izgradnja ove godine i da i stanovnici Tavankuta mogu živjeti kao i svi ostali ljudi i imati vodu. I ona je poručila kako je govor gradonačelnika Bakića uvrijedio sve Hrvate. »Živimo ovdje, ponosni

smo na Suboticu, sa svim selima koji je okružuju, ponosimo se poviješću Subotice, dobri smo domaćini i susjedi i svi surađujemo i onda se dogodi jedna tako neprimjerena izjava koja će uvrijediti mnoge ljude koji ovdje žive. Osuđujem i osjećam se povrijeđeno u ovome trenutku izjavom našeg gradonačelnika kojom smatramo da nas je uvrijedio i molim vas da se ubuduće tako nešto ne događa i da se ne dozvoli da se prema bilo kojoj nacionalnoj manjini netko ovako obraća i ovako ponižava bilo koga od nas koji živimo u Subotici.«

Na koncu se obratio i treći vijećnik DSHV-a Ninoslav Radak koji je poručio kako nakon svega očekuju od predstavnika koalicije konkretan pomak u rješavanju otvorenih tema te da, dok se to ne dogodi, neće podržavati skupštinsku većinu.

»S ovog mjesta želim jasno i nedvosmisleno iznijeti da se definitivno većina hrvatskog naroda našla prozvana govorom gradonačelnika Stevana Bakića koncem prošlog mjeseca na *Banijskom prelu*, i to nije dobro jer nas vraća u retorike prošlosti ispunjene uvredama i otvorenom mržnjom prema hrvatskom narodu. Ovakve izjave predstavljaju neprihvatljiv napad na dostojanstvo i sigurnost hrvatskog naroda. Kao legitimni predstavnici hrvatskog naroda u ovome domu pozivamo sve nositelje vlasti grada Subotice da prilikom komunikacije u javnosti imaju u vidu da je naš grad multikulturalan, multinacionalan i multikonfesionalan. Grad u kojem se gaji suživot i bogatstvo različitosti više stoljeća. DSHV je tijekom proteklog razdoblja dao značajan doprinos stvaranju prostora za dijalog i izgradnji povjerenja. Sada očekujemo od predstavnika koalicije na vlasti konkretan pomak u rješavanju otvorenih tema koje smo komunicirali za dobrobit hrvatskog naroda u Subotici. Do tada nećemo biti dio većine u gradskoj skupštini i to ćemo

pokazati u glasovanju u idućem razdoblju», rekao je Radak. Nakon njegovog obraćanja vijećnici su napustili sjednicu.

Dogovoren i usuglašen nastup vijećnika DSHV-a

U danu kada je održana sjednica skupštine iz HNV-a je poslan tekst medijima s naslovom »Vijećnici DSHV-a se ograđuju, iako predsjednik Žigmanov podržava« u kojem se navodi kako se troje vijećnika u Skupštini grada Subotice: Josipa Vojnić Tunić, Mira Tumbas i Ninoslav Radak, »ogradi od nedavnih izjava gradonačelnika Subotice Stevana Bakića u kojima je targetirao pripadnike hrvatske zajednice, iako je predsjednik te stranke **Tomislav Žigmanov** zauzeo drugačiji stav pozdravljajući njegovu izraženu spremnost na otvoreni dijalog i njegovu izjavu o dostupnosti za komunikaciju s predstavnicima hrvatske zajednice«.

U istome tekstu prenijet je i komentar predsjednice Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasne Vojnić** s njene Facebook stranice u kojem je pohvalila istupe vijećnika DSHV-a »u kojima su konačno javno osudili govor mržnje gradonačelnika Stevana Bakića«.

»Ovim su činom obranili dostojanstvo stranke koju predstavljaju te se nadamo da ovo znači ozbiljan zaokret u politici DSHV-a glede nulte tolerancije govora mržnje i širenja međuetničke netrpeljivosti spram Hrvata i Republike Hrvatske«, napisala je Vojnić, te postavila pitanje »je li došlo do raskola unutar stranke ili je po srijedi nešto drugo«.

Brojni mediji su zatim objavili dijelove teksta s naslovima: »Raskol u DSHV-u: Ogradili se od naprednjaka, a Žigmanov nije«, na što je reagirao DSHV priopćenjem

u kojem tvrde kako »nema raskola u DSHV-u«. U priopćenju se navodi kako se »ovakve i slične neistinitosti, nažalost, ne pojavljuju prvi puta te očito služe kao alat za destabilizaciju jedine autentične manjinske stranke hrvatskog naroda u Republici Srbiji«.

U priopćenju se ističe kako je nastup vijećnika bio prethodno dogovoren i usuglašen i da je njihovo obraćanje »predstavljalo primjer odgovornog, principijelnog i dostojanstvenog zastupanja interesa hrvatskog naroda«, i u »potpunom skladu s vrijednostima koje DSHV zagovara i provodi«, te kako »ni na koji način ne impliciraju postojanje unutarnjih nesuglasica unutar DSHV-a«.

Pitali smo i šeficu vijećničke grupe Josipu Vojnić Tunić je li njihova odluka prethodno usuglašena u stranci i s predsjednikom DSHV-a Žigmanovim.

»Naravno da jeste. Ne znam uopće tko je plasirao i iz kojih razloga tu neistinu u javnost. Sva stajališta i odluke koje kao vijećnička skupina donosimo usuglašena su i dogovaraju se sa svim ključnim dužnosnicima u DSHV-u, pa i s predsjednikom Žigmanovim. U političkom životu neophodno je jedinstvo i zajedništvo, jer je svaki pojedinačni, osobni interes na štetu zajednice, pogotovo u slučaju naše manjinske hrvatske zajednice«, rekla je Vojnić Tunić.

Na pitanje postoji li mogućnost da vijećnici DSHV-a ponovo podrže SNS i skupštinsku većinu u Subotici i od čega to ovisi, Vojnić Tunić je odgovorila:

»Kao i do sada, sve ovisi od odluka koje će biti na dnevnom redu Skupštine Subotice. Ukoliko one budu od koristi za Hrvate, bit će podržane. I ne samo te – sve odluke koje će biti dobre za građane Subotice imat će našu podršku«, rekla je Vojnić Tunić.

J. D.

Europski parlament o Srbiji

Politička kriza zahtijeva političko rješenje

Na plenarnoj sjednici Europskog parlamenta, koja je održana u utorak, 11. veljače, u Strasbourgu na zahtjev socijaldemokrata, većina zastupnika podržala je prosvjede u Srbiji. **Marta Kos**, europska povjerenica za susjedstvo i proširenje, izjavila je kako sudjelovanje građana igra važnu ulogu u razvoju demokratskog društva.

»Kao što sam podvukla u svom otvorenom pismu koje je objavljeno prošlog tjedna kao odgovor na brojna pisma koja je komisija dobila, fundamentalne vrijednosti su u srži našeg zajedničkog europskog projekta koji Europska unija od svih zemalja očekuje da prisvoje i poštuju. Ovo uključuje pravo na okupljanje koje se treba izražavati mirno, u skladu sa zakonom, nasilje ne smije biti dozvoljeno i policija treba paziti na sigurnost demonstranata«, rekla je ona.

Prema njenim riječima, prioritet Europske komisije ostaje napredak Srbije na putu k Europskoj uniji i njeno članstvo u toj zajednici. Međutim, kako kaže, put ka članstvu podrazumijeva reforme koje se nalaze u europskim vrijednostima, a ne samo u zakonodavstvu, već i u praksi.

»Ono što je važno je da srpski put k Europskoj uniji nudi rješenja za mnoga pitanja koja se nalaze u zahtjevima demonstranata u Srbiji. Reforme koje želimo vidjeti tijekom pridruživanja trebaju ojačati borbu protiv korupcije, osigurati neovisnost sudstva, odgovornost institucija u javnim nabavkama, potom pluralizam u medijima i poboljšanje izbornih uvjeta. Time se treba osigurati okruženje za društveni sektor. To i naglašavamo u izvješću o napretku Srbije ka članstvu«, rekla je Kos.

O političkoj krizi u Srbiji govorili su i europarlamentaraca iz Hrvatske.

Izvjestitelj za Srbiju u Europskom parlamentu **Tonino Picula** iskazao je podršku svim mladim ljudima koji mirno prosvjeduju u Srbiji, uz ocjenu da svjedočimo političkoj krizi koja zahtijeva političko rješenje.

»Rješenja ne mogu biti protjerivanje građana Europske unije ni neutemeljene optužbe za vanjsko uplitanje. Ovim izborima, ako do njih dođe, treba prethoditi reforma izbornog sustava u skladu s preporukama OEES-a i Vijeća Europe. Rješenje nije ni oportunistička interpretacija stabilnosti potpomognuta europskim novcem za infra-

strukturne projekte, uz manjak kritičnosti prema stanju demokracije«, obrazložio je Picula.

Davor Ivo Stier poručio je da Srbija treba povratiti povjerenje svojih građana te da se radije europskoj Srbiji koja će se pomiriti sama sa sobom i sa svojim susjedima.

»To je naš doprinos ostvarenju tog cilja, ali je na Srbiji kao suverenoj državi da odluči na koji način će oblikovati svoju budućnost. Ne možemo srbijanskim vlastima nametati europska stajališta, niti možemo spriječiti stu-

dente da mašu našim zastavama na trgovima, ali želimo da znaju da država koja prigrli europske vrijednosti uvijek može računati na potporu Europskog parlamenta«, naveo je Stier.

Tomislav Sokol naveo je da su problemi u Srbiji puno dublji od SNS-a i **Vučića** te da vuku korijene iz činjenice da ova zemlja nikada nije prihvatila odgovornost za vlastite promašaje iz prošlosti.

»Tek kada svi slojevi srpskog društva shvate da od neakve balkanske hegemonije nema ništa i da je uloga regionalne sile iluzija, onda ćemo govoriti o europskoj perspektivi«, rekao je Sokol.

Predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća i saborska zastupnica **Jasna Vojnić** navela je na svom Facebook profilu da je za demokratske procese u Srbiji ključno eliminirati govor mržnje u javnom prostoru te je zahvalila hrvatskim europarlamentarcima Davoru Ivi Stieru, Tomislavu Sokolu i Toninu Piculi što pomažu Srbiji na putu demokratizacije.

H. R.

Obostrane optužbe na društvenim mrežama

Žigmanov: Upitno trošenje novčanih sredstava iz Hrvatske * Vojnić: Pisanjem dugih priopćenja žele se prikriti neostvareni zadatci na dužnosti ministra

Međusobne optužbe na društvenim mrežama (s kraja prošloga tjedna) pokazale su – do sada javno najotvorenije i najsnažnije – kako su ozbiljno narušeni suradnički odnosi između ključnih dužnosnika u hrvatskoj zajednici u Srbiji – predsjednice krovne institucije ovdašnjih Hrvata, Hrvatskog nacionalnog vijeća, **Jasne Vojnić** i predsjednika najjače političke stranke ovdašnjih Hrvata, Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, **Tomislava Žigmanova**.

Upitni utrošak za TV studio

Predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov kritizirao je u petak, 7. veljače, na platformi X rad NIU *Hrvatska riječ* kada su u pitanju objave na društvenim mrežama vezane za tu stranku ali i poslovanje same ustanove. Novinsko-izdavačku ustanovu optužio je za »upitni utrošak novčanih sredstava dobivenih iz Hrvatske«, objavivši uz to fotografiju uplate od 1.116.000 dinara koja je isplaćena vlasniku dizajnerskog studija *Studio White* iz Subotice **Zoranu Petroviću** za poslove oko realizacije TV studija *Matica*.

»I dok *Hrvatska riječ* na svojim nalogima na društvenim mrežama djeluje kao da su u boljševičkom propagan-

dnom zanosu, dotičući dno profesionalnog novinarstva, s pogrešnim fokusom na jedinu relevantnu političku stranku, nevješto i iz prikrajka, opijeni izgleda novim ulogama i novcem iz Domovine te sjajem luksuznih draperija i službenih automobila, kao da žele prikriti upitni utrošak novčanih sredstava dobivenih iz Hrvatske. Bez alociranih sredstava u proračunu projekta TV sudija i objave da planiraju nabavu na portalu Javnih nabavki, čime bi proces bio transparentan, umjesto angažiranja vlastitih resursa ili kompetentnih ljudi iz zajednice, više od milijun dinara za upravljanje projektom uplatili su subotičkom paušalnom poduzetniku kojemu to uopće nije stručna djelatnost. Nije dakako malo niti su to jedina sredstva uplaćena za sve, čini se, ekskluzivne poslove koje je ovaj dizajner enterijera dobio i dobiva od institucija hrvatske zajednice!«, objavio je Žigmanov.

Točka na pokušaj dijaloga

U nedjelju, 9. veljače, na Facebooku se oglasila predsjednica HNV-a Jasna Vojnić ističući kako stavlja točku na pokušaje konstruktivnog dijaloga s predsjednikom DSHV-a Tomislavom Žigmanovim zbog »višemjesečnog klevetanja« HNV-a i NIU *Hrvatska riječ*.

»Višemjesečno klevetanje Hrvatskog nacionalnog vijeća i NIU *Hrvatska riječ* u medijskom prostoru od strane Tomislava Žigmanova na platformi X, prikriveno iza press službi institucija, te istovremeno izbjegavanje bilo kakvog oblika konstruktivnog dijaloga, za nas je završeno. Daljnja pojašnjenja u svezi utroška 8.547,00 eura za izradu dizajna enterijera i koordinaciju projektom TV studija *Matica* (od ukupnih 116.340,00 eura koliko je iznosio cijeli projekt), kao i visina uštede prilikom kupovine službenog automobila ili zašto je vodstvo HNV-a otvoreno za razgovore (ne i dogovore) sa svim relevantnim subjektima, kao i odgovori na druga 'ključna' pitanja bit će dostupna svakome tko nam se obrati«, navela je Vojnić.

Kako je dodala, HNV se želi posvetiti konkretnim projektima, a ne prepisci sa Žigmanovim. Navela je i da pisanjem dugih priopćenja Žigmanov želi prikriti činjenicu

centra na primorju, uvjereni da neće biti potrebe ponovno zastati i baviti se poslovima koji su još uvijek u ladica-ma, poput tužbe zbog neovlaštenog ulaska u bankovne račune NIU *Hrvatska riječ*, provjere opravdanosti isplata visokih honorara predsjedniku DSHV-a ili desetke tisuća eura koje su od strane NIU *Hrvatska riječ* preusmjeravana udruzi *Cro news* i Agenciji RIA. Vjerujemo da će biti dovoljno mudrosti podvući crtu i na drugoj strani.«

Reakcija: Isplata nije sporna

Na Žigmanovljeve optužbe o upitnom trošenju novčanih sredstava reagirala je **Mirjana Trkulja** koja je u to vrijeme bila v. d. ravnateljice NIU *Hrvatska riječ*.

»Na nezakonito pribavljenom nalogu za plaćanje s aplikacije OTP banke NIU *Hrvatska riječ* vidi se iznos isplate, a koji se odnosi na fakturu broj 37/2024 od 13. 7. 2024. godine za što je isplaćeno 1.116.000 dinara s PDV-om kako je i iskazano na fakturi. Zbog optužbi koje kruže medijima gdje se navodi da je za ovu isplatu trebalo objaviti javnu nabavku, važno je naglasiti da se po Zakonu o javnim nabavkama Republike Srbije, iste raspisuju za iznose preko 1.000.000 dinara bez PDV-a. S obzirom na to da ovaj račun bez PDV-a iznosi 930.000 dinara nismo bili u obavezi raspisati javnu nabavku«, navela je Trkulja.

Inače, Vojnić i Žigmanov usko su surađivali pos-

ljednjih godina na zaštiti prava i unaprjeđenju položaja Hrvata u Srbiji. Vojnić je bila nositeljica liste *HRvati i dalje ZAJedno* koju je predvodio upravo DSHV i koja je pobijedila 2022. na posljednjim izborima za HNV.

»da su mnogi od ključnih zadataka koje smo prihvaćanjem ministarske dužnosti preuzeli ostali neostvareni.«

»Spomenimo samo neke: Akcijski plan za manjine u okviru poglavlja 23 (za koji je sada bila jedinstvena prilika da se izradi budući da je u nadležnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog); upis *Dužijance* na listu nematerijalne kulturne baštine; borba protiv govora mržnje prema Hrvatima i Hrvatskoj; osnaživanje institucija u zaštiti manjinskih prava; usvajanje Odluke o osnutku školskog centra i postavljanje scene na hrvatskom jeziku u Narodnom kazalištu u Subotici. Mnoge od tih inicijativa mogle su biti realizirane u vremenu koje je provedeno u pisanju priopćenja i pokušajima diskreditacije krovne institucije.«

Vojnić smatra da je trenutak za »staviti točku na ovo poglavlje« te nastaviti s realizacijom započetih projekata.

»Nastavljamo s realizacijom svih započetih projekata, od projekta 'Sedam matica' do rekreacijsko-edukacijskog

posljednjih godina na zaštiti prava i unaprjeđenju položaja Hrvata u Srbiji. Vojnić je bila nositeljica liste *HRvati i dalje ZAJedno* koju je predvodio upravo DSHV i koja je pobijedila 2022. na posljednjim izborima za HNV.

Vijest agencije *Hina* o sukobu na relaciji Vojnić-Žigmanov prenijeli su brojni mediji, poglavito u Hrvatskoj.

Sukobi u hrvatskoj zajednici bili su jedna od tema zatvorenog sastanka elektora Hrvatskog nacionalnog vijeća u Subotici potkraj prošloga tjedna (7. veljače). Narušene suradničke odnose Vojnić i Žigmanova pokazale su i reakcije na nedavne antihrvatske izjave gradonačelnika Subotice **Stevana Bakića**. Vojnić je tada Žigmanova, kao ministra za ljudska i manjinska prava, pozvala da zatraži sazivanje hitne sjednice srbijanske vlade kako bi se prekinulo pitanje javnog targetiranja Hrvata za potrebe dnevne politike. U protivnom, pozvala ga je da iz Vlade istupi podnošenjem ostavke.

D. B. P.

Vedrana Cvijin, profesorica matematike i voditeljica *Subotičkog oratorija*

Trčite, vičite, skačite, samo nemojte griješiti

»Danas imamo 100 animatora, od kojih je 60 stalno aktivnih. Dobra stvar je što su animatori odgovorni mladi ljudi, pa puno toga mogu uraditi i pomoći. Oni preuzimaju na sebe veliki dio posla i organizacije. Budući da smo aktivni u 13 župa to nam je od velikog značaja«, kaže Vedrana Cvijin

Intervju vodila: Željka Vukov

Subotički oratorij mjesto je okupljanja djece i mladih kojima nudi poseban program i vid duhovnosti, te ih približava Bogu kroz stvaran život, primjere, igru, zabavu, druženje. U Subotici, a kasnije i okolici, oratorij je pokrenula **Vedrana Cvijin**, tada studentica, a sad voditeljica *Subotičkog oratorija*. Još u srednjoj školi bila je aktivna u pastoralu mladih u župi sv. Roka, te aktivna članica VIS-a *Ritam vjere*. Prirodoslovno-matematički fakultet u Zagrebu, nastavnički smjer – matematika upisala je 2012. godine, a tijekom studija imala je priliku upoznati rad salezijanaca kroz volonterstvo u crkvi Sveta Mati Slobode na Jarunu. Trenutačno je uposlena kao nastavnica matematike u OŠ *Ivan Milutinović*, a pred završetak studija, 2016. osnovala je *Subotički oratorij*. Predsjednica je Udruge hrvatske mladeži u Vojvodini CROV i salezijanske grane *Don Boscovi prijatelji Hrvatska*. Dopisnica je katoličkog lista *Zvonik* i odnedavno i voditeljica emisije *Trčite, vičite, skačite, samo nemojte griješiti*, emisije o don **Boscovom** životu na Radio Mariji. U slobodno vrijeme, kad ga ostane, voli čitati, putovati i crtati.

► **Pokrenuli ste oratorij u Subotici, koji je za ovdašnju mladež i djecu bio nešto novo. Što je zapravo oratorij? Koji mu je osnovni cilj?**

Oratorij je kao pojam u Katoličkoj Crkvi već odavno prisutan, ali je značio nešto drugo. To je bilo mjesto za molitvu, pjevanje. Mnogi ga pripisuju don Boscu, međutim sv. **Filip Neri** je taj koji je prvi započeo oratorij u ovom smislu kako ga je don Bosco nastavio. Sv. Filip Neri je okupljao djecu, pružio im je malo zabave, duhovnost i ručak. Mislim da je to srž. Igra, hrana i duhovnost najjednostavnije opisuju oratorij. Jasno, to je nekada izgledalo puno drugačije, jer je tada i komad kruha bio veliki luksuz, kao i lopta koja je bila vrhunac zabave. I onda imamo današnjicu kada djeca imaju puno više pa im se drugačije treba i pristupiti iz tog aspekta igre, duhovnosti i hrane. Naravno, sve to što su sv. Filip Neri i sv. Ivan Bosco radili na oratoriju bilo je da pridobiju mlade, ne samo da budu dobri kršćani, nego i dobri građani. Don Bosco je tako

i počeo oratorij što je oko njega bilo puno mladića koji su završavali u zatvoru zbog krađe i nemaštine. Onda je činio sve da ih može spasiti iz ljudskog zatvora, ali i vječne propasti. Nama je danas cilj isti, samo su sredstva drugačija.

► **S ovim načinom rada i misijom salezijanaca upoznali ste se na studijama u Zagrebu. Je li se tamo rodila ideja za oratorijem u Subotici i kada je on pokrenut?**

U Zagrebu nisam bila animator oratorija, nego sam davala djeci instrukcije iz matematike. No, to je sve bilo u okviru oratorija i imala sam priliku vidjeti kako animatori rade. Tamo sam nekako sama za sebe upijala tu salezijansku karizmu. Ideja o pokretanju oratorija rodila se kasnije, nije mi to bila namjera. Kao studenti puno smo vremena provodili tamo, naravno i dajući se djeci, ali i međusobno u druženjima i upoznavanjima. Tamo su nastala moja najbliža prijateljstva, pa i kumstva. To je iskustvo mnogih. Ta atmosfera i bliskost koju su salezijanci njegovali je nešto zaista posebno. Na kraju prethodne godine fakulteta išli smo na Postire, gdje salezijanci imaju ljetne kampove. Među njima smo bili i nas osmero iz Subotice. Vraćali smo se za Suboticu kroz Bosnu i Hercegovinu, pa nam je jedan salezijanac savjetovao da stanemo u Žepče, gdje oni imaju svoju školu. Tada mi se prvi puta i rodila ideja da bismo mogli ovako nešto pokrenuti i u Subotici. Ako gledamo širu sliku, Hrvati su tamo na neki način također manjina. Kod njih sam prepoznala situaciju koja je slična nama u smislu da je ta škola centar gdje se okupljaju katolici, Hrvati, a kvaliteta rada je izuzetna. To mi se učinilo kao nešto što bismo mi mogli imati u Subotici. Tako je oratorij u Subotici započeo 17. rujna 2016. godine. Otišla sam nazad u Zagreb, a svoje prijatelje uvela sam da okupljaju djecu i rade dok ne završim studij. Oratorij sam pokrenula sa željom da jednoga dana u Suboticu dođu salezijanci.

► **Iako ovo nisam namjeravala pitati, sada se samo nametnulo. Postoje glasine u svezi dolaska salezijanaca u Suboticu, ali koliko je to točno?**

Nisam osoba koja bi se trebala oglašavati o tome niti u ime salezijanaca, a ni naše Subotičke biskupije, ali mogu samo reći da ima naznaka i da bi salezijanci mogli doći u Suboticu.

► **Kako je prihvaćena ideja o pokretanju oratorija u Subotici i kako su izgledali počeci?**

Naš župnik, mons. dr. **Andrija Anišić** je vrlo otvoren za sve inicijative koje župljani imaju, pa je tako bio i za ovo. Bila sam na par sati vjeronauka u OŠ *Ivan Milutinović*, gdje su uglavnom i pripadnici naše župe, odigrali smo par igara da im na neki način približim oratorij i tako smo počeli. Nekako se to samo zaukavalo. Bilo je sve više zainteresiranih, a župnik nam je uvijek bio podrška. U počecima smo bili isključivo u župi sv. Roka, a tada su djeca sve sama odradila. Oni su zvali svoje prijatelje iz drugih župa, te je tako sljedeća župa bila Uskrsnuće Isusovo. Rastao je broj djece, pa i broj animatora. Kada smo uvidjeli da u jednoj župi ima potrebe, mi bismo tamo poslali

animatore. Primjerice, sada za vikend imamo *Zimski oratorij* u Monoštoru, gdje smo prisutni već nekih 4-5 godina i gdje imamo i *Ljetni* i *Zimski oratorij*, pa i subotnje. Sada ćemo u formaciju uključiti i lokalnu ekipu animatora, što nam puno znači. To je značajna stvar kada ne moramo slati 10 animatora iz Subotice, nego samo par ljudi. Ono što je naš česti problem jest prijevoz jer velika većina animatora ne vozi, a ni nema svoj auto. Osobito nam je to problem kada idemo u Srijem, Beograd, Monoštor, jer pet animatora je malo, a više zahtijeva dodatni auto ili kombi pa je uvijek upitno tko će voziti. Očito je da kako rastemo tako su nam i troškovi veći.

► **Subotnji oratorij traje nekoliko sati, a Ljetni i Zimski po 7-8 sati, i to pet dana u cjelini. Okupiti, animirati i nahraniti 250 djece nije mala organizacija. Uz to, kod Ljetnog oratorija tu je i prijevoz. Velika organizacija i odgovornost, kako sve stižete?**

Moram reći da nam je u početku bilo teže. Na prvom *Zimskom oratoriju* s 40 djece bilo je teže nego danas s 250. Tada je sve bilo novo i puno toga nismo znali, sada je to rutina. Ono što je dobro jeste da je to bio prirodan rast i s time smo i mi sazrijevali. S porastom broja djece širili smo aktivnosti, logistiku i mlade. Tako danas imamo 100 animatora, od kojih je 60 stalno aktivnih. Dobra stvar je što su animatori odgovorni mladi ljudi, pa puno toga mogu uraditi i pomoći. Oni preuzimaju na sebe veliki dio posla i organizacije. Budući da smo aktivni u 13 župa to nam je od velikog značaja. Jednostavno, ne mogu se stvoriti na raznim mjestima, a zahvaljujući odgovornosti mladih oni sami odrade kompletan subotnji oratorij u nekoj od župa. Na našim sastancima dogovaramo temu i kako ćemo pristupiti tome, stoga su svi upoznati s onim što se treba raditi, jer da sve ovisi o meni, vjerojatno ne bismo otišli dalje od župe sv. Roka. Nemoguće je biti svuda. Kada su u pitanju *Ljetni* i *Zimski oratorij*, dodat ću da za sve treba i pripremiti majice, igre, materijale... Istina, to je velika organizacija, osobito autobusi i prijevoz djece. Ali kada razdijelimo zaduženja i imamo odgovorne animatore, onda svatko radi svoj posao i sve štima. Činjenica je da nam je prijevoz velika obveza, ali tako olakšamo roditeljima i omogućimo i djeci da dođu. Za svaki autobus, odnosno liniju je zadužen netko i mogu dodati da imamo sreće da su i djeca i roditelji disciplinirani i nemamo nekog natezanja. Uglavnom, do sada je to sve bilo dobro, to nam je nekako najkompleksniji dio. Same pripreme kreću mjesec-mjesec i pol ranije. Sve što možemo uradimo na vrijeme, pa kada je potrebno posvećeni smo tim momentima i djeci. Imamo i podršku svećenika, a i našeg biskupa **Franje Fazekasa**, koji redovito dođe i na *Ljetni* i na *Zimski oratorij*.

► **Sve što smo nabrojali treba i platiti. Kako se financirate?**

Financiramo se uglavnom preko projekata. Mada, kada su u pitanju oratoriji u župama ili neki trošak koji moramo pokriti, onda su često župnici ti koji pomažu. *Zimski* i *Ljetni oratorij* financiramo isključivo putem projekata, jer su tu veliki troškovi, a apliciramo na natječaje Središnjeg dr-

žavnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Autonomne Pokrajine Vojvodine, Grada Subotice, Hrvatskog nacionalnog vijeća, a ove godine dobili smo i sredstva od Katoličke zaklade *Rhema*. Moram naglasiti kako nam je posebno drago da imamo i tu vjersku stranu koja nas podržava, jasno uz župnike. Prošle godine uspješno smo proveli i prekograničnu suradnju sa školom u Hrvatskoj, koju planiramo i ove godine, a prvi puta ćemo se upustiti i u projekte *Erasmus*.

► **Ovu Jubilejsku godinu započeli ste hodočašćem u Rim. Što vas je potaknulo da budete među prvim hodočasnicima?**

Na hodočašće je išlo 35 mladih, a odlučili smo da je bolje sada nego po velikim vrućinama i gužvama, a i tad je oratorij. Imala sam priliku ranijih godina u siječnju biti u Rimu i znala sam da možemo imati lijepo vrijeme, te sve na miru obići. Nije bila užasna gužva, kakve mislim da će tek biti. To nas je motiviralo da sada u miru možemo obići sve ono što smo zacrtali. Uz to, jasno je da to mora biti u vrijeme raspusta kada su animatori, a i ja izvan škole. Imali smo priliku biti na audijenciji kada je papa **Franjo** imao svoj nagovor, a kada smo bili u bazilici sv. Pavla izvan zidina, tamo je bio prisutan i papa Franjo, no to smo tek kasnije saznali. Svakako je ovo mladima novo iskustvo, duhovni rast i poticaj za dalji rad.

► **Nedavno ste imali organizirane odgojne večeri koje su bile namijenjene roditeljima. To je novina, da**

se osim oratorija i rada s djecom na neki način radi i s roditeljima. Odakle ideja i kakvi su krajnji dojmovi?

Nisam mogla pretpostaviti koliko će se ljudi odazvati ovom pozivu, pa smo sve organizirali u dvorani *Augustinianuma*, koja je bila, Bogu hvala, prepuna. Odziv je bio veliki i to je samo pokazatelj da nam fali takvih tema i da je potrebno razgovarati o roditeljstvu. U našoj biskupiji postoje večeri s duhovnim tema, ali odgojnih, osobito u ovim neizvjesnim situacijama kada i roditeljima trebaju odgovori ili samo potvrda jesu li na dobrom putu, nema. Povratne informacije su izuzetno pozitivne, roditeljima je ovo značilo i voljeli bismo da se to ponovi. Kao i za sve ostalo, tako ćemo i za ovo i u budućnosti gnjaviti salezijance, možda ne u istom sastavu, jer smo don **Mihovila** jedva dobili, ali htjeli bismo svakako nekog salezijanca da progovori na neku temu.

► **Kada su u pitanja duhovna zvanja, možemo se osvrnuti na prošlogodišnju mladu misu vlč. Ive Šokčića, salezijanca iz Subotice, te da su dvojica mladića otišla u Zagreb također kod salezijanaca. Kako na to gledate i koliko je oratorij zaslužan za to?**

Duhovna zvanja su po meni vidljivi plod neke zajednice. Iz ove naše zajednice možemo se pohvaliti našim animatorima, koji su otišli prvo za Zagreb, a sada su u Torinu. To su **Dominik Kujundžić** i **Ivan Huska** koji su kod salezijanaca, a tu je i **Filip Svirčev** koji je na bogosloviji u Đakovu. To ne mora biti nužno zasluga ora-

torija, ali mi to podržavamo, potičemo, puno pričamo o duhovnim zvanjima, i muškim i ženskim. Njeguemo to u svakom slučaju. Dakle, možda nije samo zbog oratorija, ali je moguće da je doprinijelo njihovoj odluci, ako nikako drugačije onda kroz podršku. Moram reći kako je informacija o našim kandidatima koji su sada u Torinu baš odjeknula, jer se za Suboticu čulo i u širim salezijanskim krugovima, ne samo u Hrvatskoj nego na razini čitave salezijanske obitelji.

► **Vidljivi ste i na društvenim mrežama, što je danas mladima itekako bitno. Tko ih vodi i kako se oko toga organizirate?**

Moram dodati da nam je u izradi i web stranica, koju je izradio jedan od animatora, a i društvene mreže vode animatori koji imaju predispozicije za to. To je još jedna dobra strana oratorija što oni uspiju isprobati nekoliko stvari i vidjeti što im leži i u čemu su dobri. Zahvaljujući prekograničnom projektu prošle godine smo kupili gitare i imali smo i imat ćemo školu gitare, a zahvaljujući tome nekolicina mladih je sada spremna glazbeno animirati svete mise. Ove godine planiramo raditi na vizualnoj opremi, fotografiji, multimediji. Tako da nudimo mogućnost usavršavanja, koju na kraju plasiramo na naše društvene mreže. Neki u tome ostanu, a neki odluče isprobati nešto sasvim novo.

► **Kakvi su vam planovi za ovu godinu kada je u pitanju oratorij?**

Mislim da je dovoljno ambiciozno održavati ovo što smo započeli bez nekih novih momenata. Imamo četiri ciklusa subotnjih oratorija i proći ćemo četiri teme. Dakle, po četiri oratorija u 13 župa, pa već to je dovoljno. Uz to, u planu imamo i tri vikenda za sedmaše i osmaše, te formacije za animatore. Tu su *Ljetni* i *Zimski oratorij* u Subotici i Monoštoru, a *Ljetni* i u Iloku. Planiramo ove godine još jedno putovanje, za što još čekamo potvrdu, ali planiramo ići na Maltu, jer smo se i tamo povezali sa salezijancima. Voljeli bismo imati i *Ljetni oratorij* u Srijemu, za koji smo dogovore započeli u suradnji sa župnikom u Maradiku i Beškoj. Tu ću stati i dodati da se nadamo i dolasku salezijanaca pa će nam neke stvari možda biti lakše.

► **Po struci ste profesorica matematike i radite u školi. Je li Vam rad u školi pomogao u radu s djecom u oratoriju?**

Rekla bih da je baš suprotno. Nikada ne koristim nastavu da promoviram oratorij, ali bude situacija da dijete koje me zna s oratorija pita nešto na tu temu, pa ne mogu reći da se o tom ne priča na odmorima. Kada je u pitanju oratorij, mislim, odnosno sigurna sam, da je kod mene suprotna situacija. Volontiranje u Zagrebu i rad u oratoriju pomogao je mom radu u školi. Budući da znam koji su principi don Bosca, kojima se on vodio: ljubaznost, riječ na uho... Odnosno da ne idem grubim ili strogim pristupom. Ne kažem da uvijek savršeno odreagiram, osobito jer sam temperamentna, ali radim na tome. Čak kad ne odreagiram najbolje, kad se smirim, vratim se na te salezijanske postavke i sagledam sve. Definitivno je oratorij

i salezijanska karizma to što me vodi u radu u školi i čini me da budem bolji nastavnik.

► **Kako danas gledate na obrazovni sistem u Srbiji?**

Ljudi su danas pretjerano negativni oko obrazovanja. Meni je lijepo jer učinim da mi tako bude. Možda se s ovim netko od mojih učenika ne bi složio, ali... Matematika nije popularna, ali i čak kad netko ne voli matematiku i ne ide mu, mislim da sam bar postigla to da mu to nije najveća noćna mora i da se ugodno osjeća, kao i da zna dok god se trudi da će se sve riješiti. Taj dio rada učinim da nam bude pozitivan. Više gledam na odnos s učenicima i da ih naučim ono što smatram da je nužno, a tko hoće više dobit će i to znanje. Meni je lijepo, ali da uvjeti mogu biti bolji, definitivno mogu. Radila sam i u Hrvatskoj gdje sam vidjela sređene škole, gdje je kuhani obrok normalan, klima, funkcionalne učionice. Ti uvjeti su kod nas daleko godinama iza, kao i papirologija, koju su u Hrvatskoj gotovo ukinuli. Ne dozvoljavam da mi ti neki vanjski faktori utječu na moj rad i odnos s djecom. Danas je obrazovanje u posebnom fokusu. Rekla sam kolegama, koji su u štrajku sa mnom, da naša djeca u sedmom razredu nauče ono što djeca u Americi ne nauče ni s 18 godina, pa su živi i zdravi. Ako ove godine ne stignem zbog štrajka uraditi nešto, poput dijagonalnog presjeka piramide, mislim da nitko radi toga neće ispaštati u životu. Znam što im je bitno i s kojim znanjem moraju otići u srednju školu, na to ću se fokusirati, i dopunski držim redovito i tko bude htio saznati i dijagonalni presjek piramide može doći i naučiti. Ne smatram da će to ići preko njihovih leđa. Tu su i primjeri kada je škola bila u kaosu za vrijeme korone, kad se dogodila tragedija u *Ribniku*... I sada je Ministarstvo donijelo odluku, na temelju koje mi u Vojvodini nismo stradali, jer smo imali kraj polugođa, pa su nam samo produžili zimski raspust, ali u centralnoj Srbiji su skratili dva tjedna bez ikakvog pardona. Obrazovani sam stručnjak i znam što je djetetu potrebno da bi bilo pripremno za dalji razred ili srednju školu i svakako djeca neće ispaštati. Mislim da djeca neće biti zakinuta znanjem, za razliku što mogu biti zakinuta za čitav život u ovom društvu, ako se stvari ne promijene.

► **Predsjednica ste CROV-a, te predsjednica salezijanske grane Don Boscovi prijatelji Hrvatska, tu je i Zvonik, i Radio Marija. Kako sve stižete?**

Udrugu CROV preuzela sam 2018. godine i ponovno smo je oživjeli. Zapravo, članovi ove udruge su animatori i skupa donosimo odluke što ćemo raditi. Sve se to na kraju odnosi na oratorij, jer jedni bez drugih ne možemo funkcionirati. Salezijanska obitelj, osim što ima salezijance koji su svećenici, ima i časne sestre Kćeri Marije Pomoćnice, te još 31 laičku salezijansku granu. Jedna od tih salezijanskih grana su don Boscovi bivši učenici/prijatelji i mi obnavljamo tu granu. Sve te laičke grane su produžena ruka gdje ne mogu stići salezijanci, a tako je pokrenut i naš oratorij. Stižem sve jer imam veliku količinu energije, a pomaže i što sve to volim. Užitek je raditi s mladima i za mlade.

Branimir Kopilović, stručni suradnik u ZKVH-u

Popis materijalne baštine Hrvata u Srbiji

Zidni i stolni kalendar institucija hrvatske manjine u Srbiji za ovu, 2025. godinu ima zanimljivu temu – spomenike hrvatskih kipara na prostoru Srbije. Predstavljeni su radovi autora s područja Hrvatske, ali i onih rođenih u Srbiji. Jedna od ključnih osoba u izradi kalendara bio je stručni suradnik u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata, povjesničar umjetnosti **Branimir Kopilović**. Osim o kalendaru, s njime smo razgovarali i o katalogu materijalne kulturne baštine Hrvata u Srbiji, čijom se izradom, nakon kataloga nematerijalne baštine, ZKVH bavi.

»Kalendar za 2025. godinu prikazuje bogato umjetničko naslijeđe te prožimanja hrvatske i srpske kulture u segmentu spomeničke materijalne kulturne baštine Srbije. Najveći dio prikazane spomeničke baštine nastao je tijekom zajedničke države putem državnih narudžbi što je rezultiralo velikim brojem spomenika, poprsja, kipova znamenitih povijesnih ličnosti ili skulptura s dekorativnom funkcijom. Javna spomenička baština krase ulice, trgove i parkove naših gradova i sela te se ovim kalendarom dodatno želi pokazati značaj i utjecaj hrvatskih kipara na njihov današnji izgled. Kipari koji su uvršteni u kalendar su **Ivan Sabolić, Toma Rosandić, Rudolf Valdec, Petar Pallavicini, Nesto Orčić, Frano Kršinić, Ana Bešlić, Antun Augustinčić, Ivan Meštrović** i **Vanja Radauš**. Oni su rođeni na teritoriju današnje Hrvatske, dok su Nesto Orčić i Ana Bešlić uvršteni kao pripadnici hrvatskog naroda rođenih na teritoriju današnje Srbije. Zastupljeni su primjeri smješteni u mjestima širom države, od Subotice, Zrenjanina, Novog Sada, Plavne, Beograda, Zemuna, Kragujevca pa sve do Užica i Niša«, kaže Kopilović na početku razgovora.

U početnoj fazi rada na katalogu materijalne kulturne baštine Hrvata u Srbiji fokus će biti na područjima arhitekture, kiparstva i slikarstva

Djela ovih kipara nastajala su tijekom gotovo cijelog 20. stoljeća, za vrijeme jugoslavenskog kulturnog prostora...

Djela prikazana na kalendaru nastajala su u vremenskom okviru od 1913. sve do 1992. godine. Primjerice, skulptura **Dositeja Obradovića** u Beogradu autora **Rudolfa Valdeca** nastala je još prije Prvog svjetskog rata.

Dio djela Ivana Meštrovića u Srbiji (iz kalendara)

Poznato je i da se do tada tzv. jugoslavenski kulturni prostor već uvelike stvarao, treba navesti Prvu jugoslavensku izložbu 1904. godine u Beogradu kada su otkupljene slike srpskih, hrvatskih i slovenskih umjetnika za Jugoslavensku galeriju pri Narodnom muzeju u Beogradu. Do Prvog svjetskog rata jugoslavenske umjetničke izložbe održane su i u Sofiji 1906., Zagrebu 1908., i u Beogradu

 Ana Bešlić – Kompozicija II, 1958., Petrovaradin

1912. godine. Nakon rata održane su izložbe 1922. u Beogradu i 1927. u Novom Sadu.

Svakako se mora naglasiti važnost Ivana Meštrovića u ovom razdoblju. Njemu je bilo povjereno uređenje paviljona Kraljevine Srbije na međunarodnoj izložbi u Rimu 1911. Na poziv srpske vlade grupa hrvatskih umjetnika izlagala je tada u srpskom paviljonu. Ivan Meštrović, **Vladimir Becić**, **Ljubo Babić**, **Mirko Rački** i drugi, prikazali su ostvarenja na temu *Kosovskog ciklusa*. Meštrovićeva skulptura *Pobjednik*, izvorno zamišljena kao dio monumentalne fontane na Terazijama u spomen oslobođenja od Turaka, a danas na Kalemegdanu stoji kao samostalna skulptura, izrađena je još 1913. godine ali je na svoje postavljanje čekala sve do 1928. što se onda i uzima kao godina službenog »postojanja« skulpture u javnome prostoru. Tijekom Kraljevine Jugoslavije javni spomenici su imali važnu ulogu kao reprezentanti i označitelji društvenog uređenja. U razdoblju socijalističke Jugoslavije spomenici imaju također važnu ulogu, a tada dolazi i do proširivanja tematike u vidu spomenika Narodnooslobodilačke borbe i mjesta komemoracije poginulim žrtvama. Važno je reći da je institucija javnih natječaja dobro funkcionirala te se time dolazilo do kvalitetnih, kako estetskih tako i funkcionalnih rješenja za spomen-komplekse, parkove ili pojedinačne spomenike. Natječaji su dakle bili otvoreni za sve kipare s prostora Jugoslavije, a hrvatski kipari su uz srpske imali dominantnu ulogu, najviše zbog činjenice da je naslijeđen sustav školovanja i tradicija još iz Austro-Ugarske. Naravno, bilo je i slučajeva kada su kipari (npr. Meštrović ili **Augustinčić**) angažirani izravnim putem za izradu spomenika od velikog značaja za državu.

Koliko su spomenuti spomenici očuvani?

Spomenici se uglavnom nalaze u dobrom stanju, nadležni zavodi za zaštitu spomenika vode računa o njima,

iako se na nekima uočava zub vremena i bit će im potrebna obnova u nekom narednom periodu.

Izradom spomenutog kalendara ZKVH je započeo intenzivniji rad na istraživanju materijalne kulturne baštine Hrvata u Vojvodini, odnosno Srbiji. Koji su ključni izazovi u tom projektu glede kriterija, je li moguća »etniifikacija« objekata koji su zajednička baština više etničkih zajednica, kakva je dostupnost arhivske građe...?

Vrlo je važno odrediti kriterije po kojima će se neki objekt, artefakt ili umjetnik smjestiti unutar ovog korpusa. Kod npr. pojedinačnih autora nešto je lakše odrediti tko bi mogao biti uvršten na popis, to su primjerice arhitekti, slikari ili kipari pripadnici hrvatske nacionalne manjine u Srbiji ili oni koji su rođeni u Hrvatskoj a imaju ovdje ostvaren značajan opus. Svakako da je kultura nešto što je zajedničko, pogotovo na multinacionalnom i multikonfesionalnom području poput Vojvodine gdje više nacija pripadaju istoj religiji ili kulturnom obrascu i slično. Dostupnost arhivske građe ne bi trebala biti problem, barem ne u većim gradovima, dok spomenutu »etniifikaciju« treba još dobro razmotriti kako bi se najbolje pristupilo određenom slučaju. Ne treba unaprijed propisivati gotova rješenja, ovo je proces koji je tek započeo te će se kriteriji tijekom rada dodatno »iskristalizirati«.

Okvirno rečeno, što će se naći u katalogu materijalne kulturne baštine Hrvata u Srbiji?

Materijalna kulturna dobra ovisno o fizičkim, umjetničkim, kulturnim i povijesnim svojstvima dijele se na nepokretna i pokretna. U nepokretna spadaju spomenici kulture, prostorne kulturno-povijesne cjeline, arheološka nalazišta i znamenita mjesta. U pokretna kulturna dobra ubrajamo umjetničko-povijesna djela (predmet ili grupu predmeta koji samostalno ili zajedno imaju poseban značaj za upoznavanje povijesnog, kulturnog, znanstvenog i tehničkog razvitka), arhivsku i filmsku građu, stare i rijetke knjige te zbirke predmeta u muzeju, galeriji ili drugim ustanovama kulture. U širem smislu dakle u jedan potencijalni katalog ulazi sve što podrazumijeva materijalne predmete od značaja za hrvatsku nacionalnu manjinu u Srbiji – djela likovnih i primijenjenih umjetnosti, crkveni inventar, arhivska građa, zapisi, dokumenti, pisma, rukopisi, filmovi, stare i rijetke knjige, dokumentacija o kulturnim dobrima, kazališni rekviziti, kostimi, namještaj, odjeća, prijevozna sredstva, etnografski predmeti i uređaji koji svjedoče o razvoju znanosti i tehnike. U početnoj fazi rada na katalogu, fokus će biti na područjima arhitekture, kiparstva i slikarstva.

Dio ove građe, konkretno sakralni objekti i etno kuće, dostupan je kroz tekstove i fotografije na sajtu ZKVH-a (www.zkvh.org.rs) u odjeljku *Materijalna kulturna baština*... Kažite nam više o tome?

Na web stranicama ZKVH-a nastavljamo s prikazima elemenata materijalne kulturne baštine putem stručnih tekstova. U narednom razdoblju planira se obraditi i predstaviti svu onu građu koja se istražuje, kako terenski tako i radom po arhivima, knjižnicama i sl. To su redom javni spomenici, poprsja i kipovi, umjetničke slike i kipar-

ski radovi značajnih umjetnika, zatim profana arhitektura – zgrade i objekti javne namjene i stambene kuće od velikog značaja, potom sakralna arhitektura – sakralni objekti s pripadajućim umjetničkim slikama i kipovima u sakralnim objektima. Obradit će se i sepulkralna arhitektura i kiparstvo (groblijanske kapele, značajnije grobnice i kiparski radovi na njima) kao i djela narodnog graditeljstva. U katalogu će svakako biti zastupljeni značajni arhitekti, slikari i kipari – pripadnici hrvatske nacionalne manjine u Srbiji kao i oni koji su rođeni u Hrvatskoj a imaju značajan opus u Srbiji.

ZKVH planira i formiranje likovnog fundusa Hrvata u Srbiji. Tu je izazov otkupa i načina smještanja artefakata...

U planu je formiranje likovnog fundusa u narednom periodu. Nekolicinu djela već posjedujemo zahvaljujući donaciji pokojnog **Đure Lončara** a nešto smo pribavili i vlastitim sredstvima otkupom od pojedinaca. Tu su djela **Gustava Matkovića, Martina Džavića, Cilike Dulić Kasiba, Ivana Tikvickog** i drugi manje poznati autori. Popis umjetnika i umjetnica čija bi se djela otkupljivala (bilo da su oni aktivni, tj. djeluju i danas ili onih koji nisu živi) se često ažurira, redovito pratimo produkciju i izložbe, kako stvaratelja u području suvremene umjetnosti tako i one »klasičnijeg« izraza te svakako i amatere koji najviše rade na brojnim likovnim kolonijama. Nakon što se obavi terenski rad popisivanja svih ili barem većine djela kojima raspolažu udruge kulture s područja Vojvodine, može se pristupiti valoriziranju i otkupu djela, primjerica slika, grafika, kipova pa i djela primijenjene umjetnosti koja su umjetnički reprezentativna. Otkup će, naravno, biti vremenski uokviren raspoloživošću financijskih sredstava na

Franjevačka crkva i samostan u Subotici

godišnjem nivou. Nakon sastavljanja popisa pristupit će se valorizaciji djela i odredit će se svojevrsna lista prioriteta za otkup. Osnovna ideja je da od određenog umjetnika treba posjedovati po jedan raniji i jedan kasniji rad, ili čak i novostvoreni, ukoliko se radi o aktivnom umjetniku. Treba imati na umu i način smještanja artefakata što je posebna

Jelena Čović – *Palić »Velika terasa«*, 1929.

problematika i zapravo osnovni uvjet za kreiranje jednog fundusa, odnosno potrebne su adekvatne prostorije gdje bi se takva jedna zbirka mogla adekvatno čuvati i prezentirati na izložbama ili putem stalnog postava.

Pojedine hrvatske udruge imaju svoje archive ili funduse. Konkretno, istraživali ste arhiv HKUD-a Vladimir Nazor u Somboru. Što nam možete reći o tome?

U Somboru je odrađena otprilike polovica inventara, predstoji još jedan odlazak u goste i rad u *Nazoru*. Tamo se nalazi nešto više od stotinu slika, uglavnom amatera, koje su u udrugu pretežno dospjele putem kolonije *Colorit*. Kolekcije udruga inače ne bih nazivao fundusima, jer su to uglavnom ad hoc zbirke slika koje su skupljene na gomili te se čuvaju u prilično neadekvatnim uvjetima. Naravno, znamo da udruge nemaju sredstava za nešto više od toga, te ih ne treba ni kriviti za to. Ali treba naglasiti da se minimum »skladišnih« uvjeta ipak može zadovoljiti i bez novca, te bi se na te slike moglo bolje pripaziti.

Kakva su iskustva drugih manjinskih zajednica na planu popisivanja materijalne kulturne baštine?

Zavodi za kulturu nacionalnih manjina u Vojvodini imaju slične programe na bilježenju i očuvanju materijalne baštine svojih zajednica. Koliko sam uspio ispratiti, na tome najviše rade zavodi mađarske, slovačke i rusinske manjine. Kulturno naslijeđe predstavljeno je na njihovim web stranicama, a Zavod za kulturu vojvođanskih Mađara svakako prednjači sa svojim brojnim publikacijama.

D. B. P.

Deklaracijom protiv pitanja

Kako studentski prosvjed sve više poprima oblike općegrađanskog bunta, tako i vlast u igru uvodi sve teže verbalno oružje. I dok se prosvjednici uglavnom drže četiri zahtjeva studenata kao osnovnog preduvjeta za uspostavu kakvog-takvog normalnog života i eventualnog dijaloga nakon toga, vlast po principu toplohladno mijenja taktiku ne bi li ostvarila osnovni cilj: skretanje pozornosti upravo s temeljnih zahtjeva koje su im studenti postavili i od kojih ne odustaju. Što li sve nisu učinili najviši dužnosnici u posljednjih tri i nešto mjeseca: batinaši, pokušaji podmićivanja mladih putem stambenih kredita, priče o ustašama i hrvatskim obavještajnim službama koje stoje iza svega, povišice plaća prosvjetnim radnicima, uhićenja pa »pomilovanja« i onih protiv kojih se sudski postupak niti ne vodi... I opet ništa. Zapravo, ljudi na ulicama iz dana u dan sve više.

Sada je na red došao da se u igru uvede i jedan od najjačih aduta, toliko jak da se oko njega masa promptno zbije i ujedini. Riječ je, naravno, o teritorijalnoj cjelovitosti Srbije, a takvo što ne ostavlja prostora za suvišna pitanja ili akademska filozofiranja. Srbija već odavno za ovakve prilike na raspolaganju ima vrlo konkretnog materijala, najviše, naravno, kada je riječ o Kosovu, ponekad se u igru ubaci i Sandžak, a sada je na red opet došla Vojvodina u kojoj je, kako znamo, sve i počelo još davne 1988. godine. Jer, u Vojvodini su se – grmi državni vrh uz odjeke najglasnijih mu razglasa s nacionalnom frekvencijom – opet pojavili separatisti koji bi da ju otcijepe od Srbije, koristeći za to sveopću gužvu i buku koja odzvanja društvom. Predsjednik države, premijer koji to zapravo nije, »analitičari«, voditelji u studiju i spikeri ovih dana spadaju s nogu ne bi li pronašli nove i iskopali stare dokaze o separatistima i njihovim paklenim planovima; prave se specijalne emisije pod nazivom *Dosije Vojvodina* u kojima se u pozadini smjenjuju slike **Dinka Gruhonjića** i **Nenada Čanka** kao novih i starih, a u stvari uvijek istih, nositelja ideje o samostalnosti, odnosno nezavisnosti Vojvodine uz sveopće zgražavanje i salve uvreda koje na njihov račun izriču prisutni u studiju. I na taj način na glave im se crta meta koja označava da je lov na separatiste i veleizdajnike otvoren do daljnjeg.

U cilju sprječavanja ostvarenja tako strašnih ciljeva predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** najavio je da će

na Sretenje u jednom vojvođanskom gradu (ali ne Novom Sadu) na »narodnom skupu« biti objelodanjena *Deklaracija o Vojvodini* koja će, kako *Blic* prenosi njegove riječi, »biti ozbiljan tekst«, a u čijoj izradi će, osim Srpske napredne stranke, sudjelovati i Savez vojvođanskih Mađara kojem će ponuditi da i sami nešto dodaju u tekst ili nešto iz njega izbace.

Nakon ovako žestoke predigre i kulminacije u formi narodnog skupa »u jednom vojvođanskom gradu« (Srijemska Mitrovica!) postavlja se jedno pitanje iz dva osnovna razloga: što fali ovim ljudima? Prvo, *Deklaracija o Vojvodini* sadržana je već i u samom Ustavu Srbije, gdje su od članka 180. do 187. precizno definirane njezine nadležnosti i ovlasti, uključujući čak i poslovni aranžman s njom u vidu nikada u potpunosti provedenog sedampostotnog finaciranja Vojvodine iz republičkog proračuna (čl. 184.). Ako tvorci *Deklaracije* smatraju da je Ustav manjkav, zašto to javno ne kažu, pa da se onda pristupi njegovoj izmjeni po jednoj drugoj proceduri? Drugo – a koje je u dlaku isto kao i u slučaju natpisa na željezničkom kolodvoru u Subotici – zašto se *Deklaracija* radi u kooperaciji sa SVM-om? Zašto SVM, kao, u očima vlasti, »reprezentativni predstavnik Mađara« ujedno predstavlja i sve nacionalne zajednice, pa i građane u Vojvodini? Gdje su tu Hrvati, Slovaci, Rusini, Rumunji, Romi, Ukrajinci... pa da kulisa za ovu predstavu bude u pravim bojama? Uostalom, ako su već toliko za dijalog, zašto predstavnici vlasti – prije no što su ih označili separatistima, a samim tim i državnim neprijateljima – nisu prvo pozvali predstavnike Lige socijaldemokrata Vojvodine i stranke sa sličnim programima, uključujući i nevladin sektor, pa da s njima utanače sva pitanja koja im se ovih dana čine sporna? Odgovor na ovo pitanje, naravno, zna svatko tko glavu ne koristi samo za nošenje kape: pa di su tu onda neprijatelji? Posebno kada se u vidu ima koliko će ih istoga dana, znači na Sretenje, biti i na drugom mjestu: u jednom šumadijskom gradu. A među njima i Subotičani, opterećeni puno jednostavnijim pitanjem: tko su odgovorni za smrt 15 ljudi u Novom Sadu i kada će biti uhićeni?

Z. R.

Mještani Ljube bez normalnih uvjeta za život

U seoskoj trgovini kruh samo ako se naruči

»Samo tražimo normalne uvjete za život. Mi mladi ćemo se organizirati i dovoziti starijim mještanima sve što im je potrebno, ali to nije rješenje. Svako selo, bez obzira na broj stanovnika, treba imati jednake uvjete za život«, kaže Željka Donković iz Ljube

Stanovnici Ljube, mjesta u šidskoj općini smještenog na južnim obroncima Fruške gore, suočavaju se s problemom slabe ponude seoske trgovine. U selu postoji samo jedna trgovina, ali je njen asortiman toliko ograničen da mještani kažu da ne mogu kupiti ni osnovne potrepštine. Da bi kupili ono što im je potrebno, moraju putovati u susjedno selo Erdevik ili u Šid koji je udaljen oko 25 km, što im oduzima vrijeme i dodatno ih

Hrvatskoj. Ovo mjesto krasi nacionalna šarolikost budući da u selu žive Slovaci, Srbi, Hrvati i Mađari. Ljuba ima oko 300 stanovnika koji u seoskoj trgovini ne mogu kupiti sve što im treba.

»Auto nemamo, a i da imamo djed je star i bolestan i ne može voziti. Naša djeca rade u Slovačkoj i dolaze nekoliko puta godišnje. Kad dođu, kupe nam sve što treba ali u kući uvijek nešto fali a u dućanu se nema što

kupiti. Brašno i kvasac nisu uvijek dostupni u trgovini, a i kad ima, brzo se prodaje. Često smo u situaciji da molimo susjede da nam kupuju u Erdeviku. U seoskoj trgovini ima kruha, ali ga moramo naručiti dan ranije. Kupimo više štruga i stavimo u zamrzivač i koristimo po potrebi. Ima i druge robe, ali u vrlo maloj ponudi. U Erdeviku ima više trgovina i oni koji tamo kupuju imaju priliku kupovati tamo gdje je jeftinije. Mi koji nismo u mogućnosti otići tamo, kad ima robe u seoskoj trgovini, kupujemo po skupljim cijenama. Miro-

vina nam je mala i pazimo na svaki dinar koji potrošimo da preživimo mjesec«, kaže 75-godišnja **Bosiljka Čuha**.

Veći izbor ili nova trgovina

Na prosvjedu koji su mještani dva puta organizirali u središtu sela tražili su ili bolju opskrbljenost trgovine ili otvaranje nove u kojoj će biti veći asortiman i pristupačnije cijene.

»Peticiju je potpisalo 290 mještana. Svi smo ujedinjeni u namjeri da naše selo učinimo boljim mjestom za život, a ne tražimo puno, samo da se trgovina bolje opskrbi. Nije nam bitno tko će biti vlasnik, samo da sve što nam

košta. Razlog je to što su prošlog tjedna održali dva prosvjeda kako bi ukazali na ovaj problem. Ova situacija otežava im svakodnevni život pa se postavlja pitanje hoće li se nešto promijeniti?

Najteže je starima

Ljuba je jedno od najudaljenijih mjesta u šidskoj općini. Većina mještana su starije životne dobi, a mlađi dio stanovništva uglavnom je otišao na rad u Slovačku ili druge zemlje. Manji dio onih koji su ostali tamo živjeti bave se poljoprivredom, sezonskim poslovima u okolnim vinogradima ili rade u Iloku, njima najbližem mjestu u susjednoj

treba možemo kupiti u svom selu i da ne moramo puto-
vati u susjedna mjesta. Imam dvoje male djece. Svako
dijete voli sladoled, a mi ga već dvije godine ne možemo
kupiti u našoj trgovini. Nedavno sam morao autom do
susjednog mjesta kupiti vlažne maramice jer ih nije bilo u
našoj trgovini. Umjesto 130 dinara, koliko koštaju, platio
sam 600 dinara kad izračunam koliko sam potrošio go-

»Nije problem što u trgovini nema velike ponude, nego
je problem što ponekad nema ni osnovnih stvari za život.
Samo tražimo normalne uvjete za život. Mi mladi ćemo
se organizirati i dovoziti starijim mještanima sve što im
je potrebno, ali to nije rješenje. Svako selo, bez obzira
na broj stanovnika, treba imati jednake uvjete za život.
U našem slučaju one osnovne, da imamo gdje kupiti sve
što nam treba. Hoće li netko po-
slušati naše želje i potrebe, vidjet
ćemo u narednom razdoblju. Poku-
šat ćemo se izboriti za naše selo«,
navodi Donković.

Obećana veća ponuda

U Mjesnom uredu obećavaju da
će pregovarati s vlasnikom trgo-
vine o proširenju ponude u lokalnoj
trgovini.

»Obavio sam razgovor s vlasni-
kom trgovine kako bi opskrbljenost
bila bolja. Mjesni ured nema ovlasti
prenijeti poslovni prostor na drugo-
ga, budući da je po ugovoru u za-
kupu još godinu dana. Dobio sam
obećanje od sadašnjeg vlasnika da
će trgovinu opskrbiti većim asorti-
manom proizvoda. Vidjet ćemo u
narednom periodu hoće li ispošto-

vati dogovor, a ja ću nastojati sve što je u mojoj moći
da mještani budu zadovoljni«, kaže predsjednik mjesnog
ureda **Mirko Belan**.

A dok ponuda ne bude veća, mlađi mještani dogovorili
su se da će za starije kupovati u susjednim mjestima i
donositi im sve što im treba.

S. D.

riva. Želimo samo normalne uvjete za život kakve svaki
čovjek zaslužuje«, ističe **Milutin Božić**.

Željka Donković putuje svakodnevno na posao u Ilok.
Kako kaže, s obzirom na to da ima osobni automobil,
nije joj problem obaviti kupovinu u susjednom mjestu i
za sebe i za susjede, ali smatra da svako selo bez obzira
na broj stanovnika zaslužuje imati trgovinu s osnovnim
životnim namirnicama.

Šokačka večer u Vajskoj

HKU *Antun Sorgg* iz Vajske organizirao je manifestaciju *Šokačka večer* u subotu, 8. veljače, u restoranu *Bački dvor*. Bila je to osma *Šokačka večer*, a restoran *Bački dvor* je i ovoga puta bio popunjen do posljednjeg mjesta. Na početku večeri gostima su se predstavila djeca iz HKU-a *Antun Sorgg*, koja su kroz pjesmu, ples i narodnu nošnju prezentirali jedan mali dio šokačke kulture i tradicije.

Za glazbu tijekom ostatka večeri bio je zadužen Tamburaški sastav *Ruže*, a za posjetitelje bila je organizirana i tombola.

Predsjednik udruge *Antun Sorgg* **Krunoslav Šimunović** pozdravio je goste prije zajedničke večere.

»Ova djeca su bit svega. Trebamo raditi za djecu, barem jedno dijete od njih ako nastavi nešto od ovoga, naša budućnost je osigurana. Ne dajte da se umorimo, ali ako se umorimo i vi to primijetite, neka dođe netko drugi i nek nastavi tu gdje smo stali, jer uvijek trebamo sve vas«, rekao je Šimunović.

»Drago nam je što smo ovdje u ime HNV-a, što možemo podržati rad udruge *Antun Sorgg* i njihovu težnju da prenesemo kulturu Šokača svima ostalima. Bitno je da ljudi primijete kako HNV stoji uz udruge i uz sve one koji se bave kulturom i sličnim područjima, kako bi osjetili podršku koja je neophodna onima koji ulažu svoje vrijeme. Često je u pitanju amaterski pristup svemu tome, stoga je jako bitno da čovjek zna kako ima podršku. Mi smo tu da je pružimo, koliko god možemo i profesionalno i logistički i na sve druge načine«, kazao je predsjednik Odbora HNV-a za kulturu **Denis Lipozenčić**.

Za glazbu tijekom ostatka večeri bio je zadužen Tamburaški sastav *Ruže*, a za posjetitelje je bila organizirana i tombola.

I. B.

XVI. Gupčev bal u Tavankutu

Gupčev bal, koji je šesnaesti puta organiziralo Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Matija Gubec*, održan je u subotu, 8. veljače, u velikoj dvorani Doma kulture u Tavankutu.

Gostima – Tavankučanima, Subotičanima i stanovnicima okolnih naselja koji iz godine u godinu dolaze u sve većem broju na svoj omiljeni bal – na početku večeri obratila se predsjednica tavankutskog *Gupca Mira Tumbas*. Ona se, među ostalim, zahvalila mladima, članovima Društva, koji su se angažirali oko organizacije ovog događaja, OŠ *Matija Gubec* za suradnju i pomoć koju pružaju tijekom cijele godine, potom MZ Tavankut za prostor u kojem se održava *Gupčev bal*, a posebnu zahvalu uputila je Osječko-baranjskoj županiji i županu **Mati Lukiću** koji su pomogli da bal bude održan na višem nivou.

Za dobru zabavu pobrinuli su se Tamburaški sastav *Biseri* iz Subotice i Tamburaški sastav *Kvinta* iz Osijeka, a organizirana je i bogata tombola gdje je glavna nagrada bila smart televizor.

Gupčevom balu među ostalim prisustvovali su predstavnici Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, Hrvatskog nacionalnog vijeća, Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i NIU *Hrvatska riječ*.

I. P. S.

Marko Nadj, fotograf

Mračan, nerijetko i bizaran svijet

Stilski, moj rad je najčešće opisivan kao nesvakidašnji i mračan, nerijetko i bizaran. Svoje fotografije vidim kao konceptualne, pune simbola, vizualno upečatljive, drukčije

Mladi Monoštorac (rođen 1997. godine) **Marko Nadj** uspješno se bavi fotografijom. Osim što vodi svoj studio, bavi se i umjetničkom fotografijom koja ga je odvela do slavnoga *Voguea* i naslovnica knjiga za strane izdavače, među kojima i čuveni *Penguin Books*. Djetinjstvo je proveo u Monoštoru, »selu na sedam Dunava«.

»Legenda kaže kako se iz našeg sela ne može otići, a da se ne prijeđe niti jedan most. Poslije završene osnovne škole u Monoštoru most smo prelazili svakodnevno na putu do srednje medicinske škole u Somboru. Nakon perioda od nekoliko godina života u inozemstvu vratio sam se u naše krajeve te upisao Medicinski fakultet u Beogradu. Od upisivanja fakulteta pa sve do sad pokušavam izbalansirati ne samo umjetnost i znanost, već i mjesta stanovanja. Uglavnom sam na relaciji Novi Sad – Sombor«, kaže Nadj.

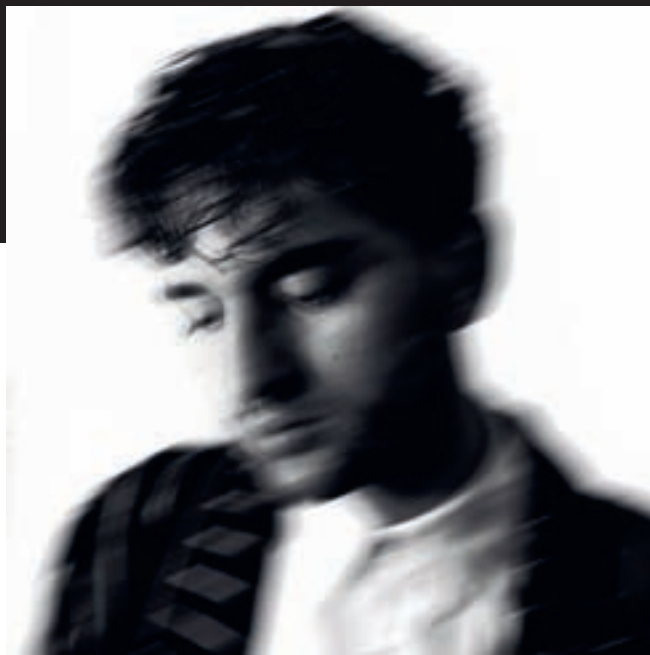
Ulazak u svijet fotografije

Marko nam je u razgovoru otkrio kako zapravo nikada nije imao želju biti fotograf, već da se to dogodilo slučajno.

»Čitajući intervju drugih fotografa shvatio sam kako to uopće nije rijetko. Većina fotografa su, ispostavilo se, slikari koji nemaju dovoljno strpljenja ili ljubavi k usavršavanju raznih likovnih tehnika. Ideja kako bih mogao biti fotograf pronašla me je kada sam pronašao fotografije **Dolores Juhas** iz Osijeka. Gledajući njene radove zainteresirao sam se za kreativnu fotografiju i počeo sam shvaćati koliko fotografija može biti zanimljiva i lijepa.«

Kako kaže, kada se osvrne na svoje početke i dalje ga obuzima osjećaj ponosa. Istakao je kako je počeo bez ikakvih očekivanja i planova.

»Sebe sam nazivao fotografom s 13 godina, mnogo prije negoli sam napravio dobre fotografije i prije negoli sam uopće i imao svoju prvu kameru. Fotografirali smo se brat i ja kamerom njegove majke, potom drugarica i ja njenom kamerom; zatim sam dobio od bake i djeda prvu kompaktnu kameru koja se poslije svega par dana slomila. Nakon nekoliko godina dobio sam novu – *samsung ES75*. Bilo je to vrijeme kada je oprema bila nedostupna i skupa. Odatle i taj fokus na ideje i razvijanje kreativno-

sti. Oprema do danas nije postala velik faktor u mom radu«, rekao je on.

Komercijalna i umjetnička fotografija

Naš sugovornik vodi i svoj fotografski studio. Kako nam je sam objasnio, *Marko Nadj studio* je nastao kao iskorak ka drugim žanrovima fotografije, komercijalizaciji i klijentima.

»On je i moj način da pomirim posao s kreativnošću. U umjetničkoj fotografiji i osobnim projektima nema kompromisa, studio je nešto drugo; on se svodi na to da što kreativnije ispunim želje drugim ljudima. Poslije nekoliko godina stvari su se namjestile tako da najčešće fotografiram djecu. Otkrio sam da imam veliku ljubav ka dječjoj fotografiji, prvo kroz suđenja natjecanja dječje fotografije, a potom i kroz fotografiranje. Fotografiranje djece je zahtjevno, iziskuje jako preciznu mjeru između navođenja i dokumentiranja. Potrebno je umjeti biti promatrač, dopustiti sebi nakratko ulazak u dječji svijet, s ciljem da ga zabilježi onakav kakav je. Djeluje jednostavno, ali nije. Kada u tome uspijemo, fotografije uvijek budu vanvremenske jer su djeca sposobna pokazati cijeli spektar ljudskih emocija«, priča naš sugovornik.

Markov umjetnički izričaj možete pronaći na Instagram profilu pod imenom *kidofOzz*. Upravo je s tim radovima i privukao pozornost šire javnosti.

»Fotografije koje sam stvorio su neodvojivi dio mene, moje življenje ovog života koje obuhvaća ne samo moj

svjetonazor već i druge ljude, interakcije s njima, spektar životnih iskustava i emocija koje nas mogu oblikovati kao ljudska bića. Stilski, moj rad je najčešće opisivao kao nesvakidašnji i mračan, nerijetko i bizaran. Ja svoje fotografije vidim kao konceptualne, pune simbola, vizualno upečatljive, drukčije. Možda ponekad i hrabre, a da toga nisam ni svjestan«, rekao je sugovornik.

Pitali smo Marka i odakle crpi inspiraciju za svoje radove:

»Da bi je dostigao, čovjek se mora prepustiti i dopustiti da procesuirao svijet oko sebe, svjesno i nesvjesno. Umjetnost leži u tom međuprostoru. Ako pričamo manje apstraktno, uvijek me inspiriraju određeni šabloni ljudskog ponašanja i situacije u kojima se svatko od nas ponekad nađe. Kako ih vizualno predstaviti? Kako predstaviti osjećanja koja prouzrokuju? Koji elementi na fotografiji mogu ponuditi rješenja ili navesti gledatelja na razmišljanje? Ukoliko želim raditi nešto manje zahtjevno, inspiraciju lako nađem u jednostavnijim pojavama – bojama, vodi, poeziji, rukama...«, kaže Nadj.

Naslovnice knjiga i drugi projekti

Možda najzapaženiji dio opusa našeg sugovornika su naslovnice knjiga.

»Do prvih naslovnica došao sam spontano i neplanski. Kada sam počeo kačiti fotke na Facebook i fotografske sajtove, internet je bio savim drukčije mjesto koje smo kao korisnici aktivno kreirali. Nije bilo algoritama pa smo lako dolazili do ljudi. Tada je jednu moju fotografiju vidjela pješkinja iz Amerike kojoj sam ustupio fotografiju za naslovnicu njene zbirke. Uslijedilo je još nekoliko poklonjenih naslovnica pa sam potom počeo surađivati s agencijom koja se bavi time. Ispostavilo se to kao savršena kombinacija jer su moje fotke privlačile dosta pozornosti, te su zbog toga bile licencirane, a agencija je umjesto mene radila sve što bih inače ja (vrlo nespretno) morao. Tijekom godina izdavačke kuće su se počele same javljati, a ja bih potom odabrao one s kojima bih želio raditi. Tako je i nastala moja najveća komercijalna suradnja, naslovnica za jednu od najprestižnijih izdavačkih kuća na svijetu *Penguin Books*, koju smo radili za njihov tada novi naslov *The Girls are Never Gone*. Iako mi fotografija sama po sebi nije

posebno draga, rad u timu s vodećim ljudima u industriji prilika je kojoj sam zahvalan i koja me je naučila mnogo toga«, priča sugovornik.

Iza njega je veliki broj projekata, te mu je teško izdvojiti jedan rad ili projekt.

»Volim svoje rane autoportrete u vodi koji su nastali od 2010. do 2014. koji su od Monoštora stigli sve do uredništva talijanskog *Voguea*. Volim i projekt *Human Behavior* jer se bavi međuljudskim odnosima i jer tjera ljude na razmišljanje, interaktivan je. Kad bolje razmislim, dragi su mi skoro svi projekti jer već dugi niz godina skoro uvijek radim sa svojim prijateljima. Čak i kada bih radio velike i inozemne projekte to bi bio jedan od uvjeta koje bih pokušao ugovoriti«, priča mladi fotograf.

Marko je trenutačno više okrenut radu s drugima:

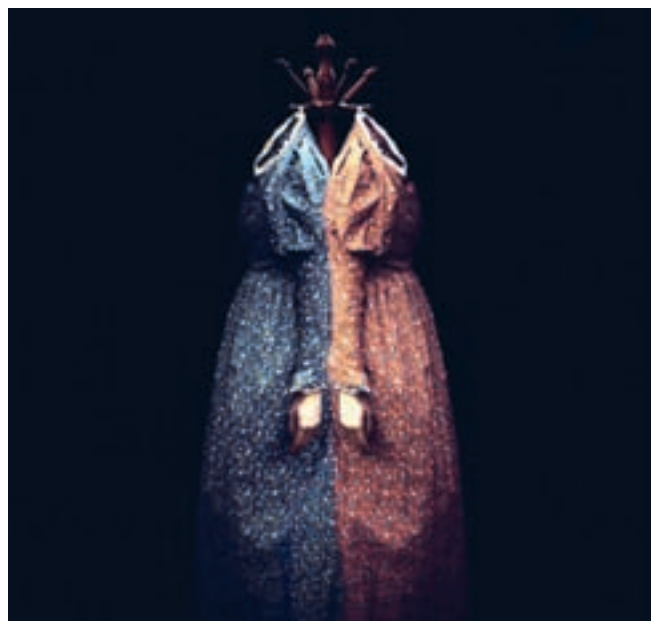
»Mislim na radionice, podučavanja, mentorstva. Imam osjećaj kako sam sazio u ovome što radim i da je nov stepenik podijeliti to sa svijetom i ljudima. Izgraditi zajednicu, dati drugima sve ono što je meni dano, pa i više od toga. Također, volio bih češće raditi s muzičarima. Volio bih dati vizualni identitet zvuku, raditi naslovnice albuma. Prošle godine imao sam prilike uraditi po koju naslovnicu za singlove i to me je učinilo baš sretnim«.

Još uvijek čeka izložbu

Do sada nije imao samostalne izložbe, samo grupne, no kaže kako nije isključeno da će se jedna velika izložba dogoditi u budućnosti.

»Volim raditi sve kvalitetno, a u kontekstu izložbi to se ispostavilo kao skupo i teško izvodljivo. Prečesto se realizacija svodi na poznanstva i blizinu s ljudima koji odlučuju o tome tko, gdje i koliko dugo izlaže. Drugi veliki problem za mene je i tisak jer rijetko koja tiskara može proizvesti takvu kvalitetu printa da bi se oni poslije mogli arhivirati i ozbiljnije prodavati. Ipak, i pored svega, radim polako na tome da se dogodi jedna velika retrospektivna izložba. Vidjet ćemo koliko daleko ću dogurati«, priča Nadj.

I. Benčik

Cijena zakupa poljoprivrednog zemljišta u Vojvodini

Tko profitira, a tko gubi?

Na dražbama državnog zemljišta prosječna cijena zakupa u prethodnoj godini iznosila je 297,51 euro po hektaru. Najniže cijene zabilježene su u općinama poput Brusa, Dimitrovgrada, Žagubice, Pirota i Negotina, gdje su se kretale od 10 do 50 eura po hektaru. S druge strane, najviše cijene postignute su u Srijemu i Bačkoj, gdje su određene parcele dosežale od 450 do 690 eura po hektaru

U posljednjih nekoliko godina cijene zakupa poljoprivrednog zemljišta u Vojvodini bilježe promjenjive trendove, ovisno o regiji i kvaliteti zemljišta. Prema podacima iz 2022. godine, prosječna cijena zakupa oranica u Vojvodini kretala se između 250 i 300 eura po jutru, bez značajnijih promjena u odnosu na prethodnu godinu. Međutim, tijekom 2024. godine zabilježen je pad cijena zakupa u mnogim poljoprivrednim područjima. U okolici Kisača i Novog Sada, gdje je zakup prethodnih godina iznosio od 300 do 400 eura po jutru, prošle je jeseni cijena pala na 200 do 250 eura. Poljoprivrednici ističu kako su mnogi zakupci odgodili plaćanje zakupa do sljedeće godine nakon žetve, zbog nedostatka financijskih sredstava. Sličan trend primijećen je i u srednjem Banatu, gdje je cijena zakupa pala s prethodnih 200-300 eura na 120-200 eura po jutru. Poljoprivrednici u ovom području smanjuju površine koje obrađuju zbog financijskih problema uzrokovanih lošim prinosima zbog suše u prethodnim godinama. U južnom Banatu zbog rodni godina cijena zakupa umjesto pada ostaje na istim razinama ili je čak u nekim slučajevima skuplja, jer je to područje jedno od rijetkih dijelova Vojvodine koje nije propatilo zbog suše.

U 2025. godini, prema izvješćima iz siječnja, cijene zakupa zemljišta nastavile su padati u gotovo svim regijama Vojvodine. Na primjer, u okolici Čuruga cijena zakupa niža

je za 50 eura po jutru u odnosu na prethodnu godinu. Prva klasa zemljišta sada se iznajmljuje za oko 250 eura po jutru, dok se šesta klasa može pronaći za oko 200 eura.

Na dražbama državnog zemljišta prosječna cijena zakupa u prethodnoj godini iznosila je 297,51 euro po hektaru. Najniže cijene zabilježene su u općinama poput Brusa, Dimitrovgrada, Žagubice, Pirota i Negotina, gdje su se kretale od 10 do 50 eura po hektaru. S druge strane, najviše cijene postignute su u Srijemu i Bačkoj, gdje su određene parcele dosežale od 450 do 690 eura po hektaru. Trend smanjenja cijena zakupa poljoprivrednog zemljišta u Vojvodini u posljednjih nekoliko godina posljedica je niskih otkupnih cijena osnovnih poljoprivrednih proizvoda, utjecaja klimatskih promjena u vidu suše i smanjenog interesa poljoprivrednika za zakup dodatnih površina. Međutim, relativno visoke subvencije koje država daje poljoprivrednicima po hektaru zadržale su cijenu arende u određenim dijelovima Vojvodine kao što je Bačka na razini od 250 eura po katastarskom jutru. Upravo su te subvencije kamen spoticanja u dogovoru između poljoprivrednika i vlasnika zemljišta koje se obrađuje, jer se događaju situacije gdje vlasnici zemljišta, pored arende, traže od poljoprivrednika isplatu cjelokupne ili dijela subvencije, iako im ista ne pripada ni po kom osnovu.

Iskustva poljoprivrednika

Nikola Gabrić, poljoprivrednik iz Subotice koji se pretežno bavi ratarstvom, kaže kako zemlju koju on radi u arendu isplaćuje u iznosu od 1.000 do 1.300 kilograma pšenice po katastarskom jutru, ne želi sklapati ugovore na novčane iznose.

»Ugovori se generalno potpisuju u određenom novčanom iznosu ili u određenoj količini kilograma roda po jutru. U Subotici se ove godine visina cijene arende kreće između 200 i 230 eura po jutru. Iako je suša prisutna već posljednje tri godine na ovim područjima, cijena arende relativno miruje, tj. ne bilježi se pad. Ista situacija je i s cijenom poljoprivrednog zemljišta, relativno su visoke i ne padaju toliko u odnosu na predviđenu tendenciju pada. Postoje ljudi koji traže 8.000 eura po katastarskom jutru, ali realno se prodaje po cijeni između 6.000 i 7.000 eura«, kaže Gabrić.

Marko Tikvicki, poljoprivrednik koji se bavi stočarstvom u zakup je uzeo državnu zemlju po pravu prečeg zakupa u iznosu od 200 eura po hektaru.

»Ranije sam izlicitirao po prioritetnom zakupu za stočare državnu zemlju u iznosu od 200 eura po hektaru, a ovo posljednje što sam uzimao u zakup na redovnoj dražbi sam izlicitirao po cijeni od 305 eura po hektaru za zemljište druge klase, a 330 eura po hektaru za zemljište

prve klase. Kao što se može vidjeti, ovisno od klase zemljišta raste i cijena zakupa po hektaru. Kada se uzima u zakup državna zemlja, za istu se ne dobijaju subvencije od države, jer se smatra benefitom što je dobijamo do takvim cijenama na uporabu. Osobno ne uzimam u zakup privatno zemljište, uzimam državno u dugoročni zakup, posljednji ugovor sam potpisao na 12 godina na osnov bavljenja stočarstvom. Problem je što se taj zakup ponekad skрати zbog procesa restitucije, nakon dana donošenja rješenja, imamo još pravo na uporabu tri godine. Na Bikovu se prosječna cijena arende privatnog poljoprivrednog zemljišta kreće od 250 do čak 300 eura po katastarskom jutru. Razlog za takve cijene su subvencije od države, zato ja i ne uzimam privatnu zemlju pod zakup jer ne vidim računicu u toliko visokim arendama«, kaže Marko Tikvicki.

Tomica Vuković, poljoprivrednik iz Sombora rekao nam je kako se u Somboru cijena arende promijenila, iako su subvencije zadržale zakup na dosta visokim razinama.

»Dosta poljoprivrednika tražilo je smanjenje arende i vraćali su zemlju nazad vlasnicima raskidajući ugovore ukoliko nisu došli do dogovora koji je odgovarao svima. Nekada su cijene išle u prosjeku oko 300 eura, međutim sada se to spustilo u većini slučajeva na 250 do 270 eura po jutru. Nitko više ne prihvaća raditi po cijeni od 300 eura jer je postalo neisplativo zbog cjelokupne situacije u poljoprivredi. Svi trče da rade jutro više, ali kada se stavi na papir i podvuče crta ljudi vide kako su u gubitku. Situacija sa zakupom državnog zemljišta je takva da se plaća prosječna cijena zakupa u tekućoj godini. Oni koji uzimaju državnu zemlju u dugoročni zakup plaćaju deset godina cijenu koju su izlicitirali te godine kada su sklopili ugovore. Cijena zakupa se kreće od 340 do 500 eura po hektaru za državnu zemlju«, govori Tomica Vuković.

Nemanja Petrović iz Starčeva ima drugačiju situaciju od poljoprivrednika iz Bačke.

»Mi iz južnog Banata, točnije dio blizu Dunava, Starčevo, Omoljica, Brestovac, Pančevo, dio Banatskog Novog Sela, imali smo jako dobre godine i zbog toga nam je zakup oko 300 eura po jutru. Subvencije koje dobijamo zadržavaju zakupninu visokom, ali i sama činjenica da nismo pogođeni sušom kao ostatak Vojvodine. Prinosi su nam bili oko 6,5 tona kukuruza po jutru, 2,3 tone sunco-kreta po jutru i 4,9 tona pšenice po jutru što su prinosi iznad prosjeka. Isto tako, cijena prodaje zemljišta kod nas je viša u odnosu na ostale, ljudi su spremni plaćati 12.000 eura po jutru, a neki čak uspiju prodati i za 16.500 eura po jutru. Zemlja se traži bez obzira na to koliko ljudi kukaju. Posljednju dražbu državne zemlje imali smo prije pet godina, a sada su se pojavile neke male državne parcele za koje je početna cijena 70.000 dinara po hektaru. Pravoslavna crkva kod nas je izdala zemlju po cijeni od 530 eura po jutru. Cijene su u nekim slučajevima previ-soke, pogotovo u odnosu na druga mjesta u Vojvodini«, rekao je Nemanja Petrović za naš tjednik.

I. U.

Slavonsko-baranjsko-srijemski Ogranak Društva hrvatskih književnika, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Općina Tovarnik raspisuju

Natječaj za najbolju neobjavljenu kratku priču nadahnutu djelima Antuna Gustava Matoša ili njegovim životom

Prigodom obilježavanja 152. obljetnice rođenja i 111. obljetnice smrti Antuna Gustava Matoša (Tovarnik, 13. VI. 1873. – Zagreb 17. III. 1914.)

Autor/autorica se može natjecati jednom pričom duljine do 12.000 znakova (uključujući i prorede) napisanom na hrvatskom jeziku.

Priče ne smiju biti do sada objavljene u tisku, na internetu ili u video/audio zapisu.

Priče koje se neće referirati na Antuna Gustava Matoša i njegovo djelo neće se uvrstiti u konkurenciju, kao ni priče koje budu dulje od 12.000 znakova s proredima, što je približna duljina prve objavljene Matoševe priče *Moć savjesti* (objelodanjene 13. kolovoza 1882., u *Viencu* br. 33).

Prijavom na natječaj autori i autorice pristaju na objavljivanje odabranih priča u posebnoj zbirci koja će biti objavljena 2026., i predstavljena u sklopu 10. Dana Antuna Gustava Matoša.

Suorganizatori će imenovati povjerenstvo sastavljeno od književnika i/ili književnih kritičara, koje će izabrati tri najbolje priče čiji/e će autori/ice, biti nagrađeni prigodnom poveljom i novčanim iznosom:

1. nagrada 500 eura
2. nagrada 300 eura
3. nagrada 200 eura

Proglašenje najboljih priča održat će se u u Tovarniku, u sklopu manifestacije **9. dani Antuna Gustava Matoša, u lipnju 2025. godine.**

Priču treba poslati, uz navedeno ime i prezime autora/ice, adresu, e-adresu, broj telefona/mobitela i kratku biografiju duljine do 1000 znakova s proredima, na službeni mail Ogranaka DHK: dhksbs@gmail.com do **30. travnja 2025.**

Hrvatska glazbena udruga *Festival bunjevački pisama* raspisuje

NATJEČAJ

**Za skladbe koje će se izvesti na
25. FESTIVALU BUNJEVAČKI PISAMA**

Festival će biti održan 28. 9. 2025. u Subotici. Temeljna svrha ovoga festivala je promocija i popularizacija nove bunjevačke pisme i poticaj svima, a osobito mladima kako bi sami pridonijeli očuvanju i unapređenju kulturne baštine svoga roda i naroda.

PROPOZICIJE NATJEČAJA:

1. Tekst i glazba trebaju predstavljati život i običaje bačkih Bunjevaca – Hrvata;
2. Tekst pjesme mora biti pisan ikavicom ili ijekavicom;
3. Pjesma može imati 3 ili 4 strofe;
4. Dužina pjesme je od 3 do 5 minuta;
5. Note (melodija, akordi) i tekst treba dostaviti u PDF obrascu;
6. Uz tekst i melodiju obvezno dostaviti i demo snimku (WAV);
7. Radovi prethodno ne smiju biti izvođeni (premijerno izvođenje);
8. Jedan autor može dostaviti najviše 3 skladbe;
9. Primljeni radovi se ne vraćaju;
10. Radovi se šalju putem maila na hgu.fbp@gmail.com s naznakom: ZA 25. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA
11. Nakon odabira najboljih radova, stručna komisija će autore izvijestiti o rezultatima;
12. Festival se organizira isključivo na volonterskim principima, te se radovi neće honorirati;
13. Autor skladbe koja je odabrana za izvedbu na festivalu samim njezinim slanjem daje svoj neopozivi pristanak da se skladba studijski snimi, izda na nosaču zvuka, video zapisu radi popularizacije festivala i objavi putem društvenih mreža.

Natječaj je otvoren **do 31. 5. 2025. godine.**

Skladbe slati na mail adresu: hgu.fbp@gmail.com s naznakom: ZA 25. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA.

Nova knjiga Ivana Tumbasa

SUBOTICA – U vlastitoj nakladi autora nedavno je objavljen roman *Ivša* autora **Ivana Tumbasa** iz Subotice. Roman ima oko 280 stranica i napisan je na bunjevačkoj ikavici. »Kroz dirljive stranice ovog autentičnog romana

otkrijte svakodnevicu ljudi koji žive na salašu, njihov život, ljubav, viru, zajedništvo i nepokolebljivi duh. *Ivša* vas vodi u prošlost, na mista di su rad, tradicija i priroda bili središte života«, navodi se u obavijesti o knjizi. Knjiga se može kupiti kod autora (telefon 064/831-90-53).

Ivan Tumbas rođen je 1965. u Subotici. Školovao se u rodnom gradu gdje i danas živi i radi. Piše poeziju i prozu na ikavici bunjevačkih Hrvata s ciljem očuvanja tog govora. Do sada je objavio dvije knjige: kratku

prozu *Nako sa salaša* (2019.) i knjigu poezije *Steščalo se* (2022.). Sudionik je susreta pučkih pjesnika *Lira naiva*.

Kolokvij o materijalnoj kulturnoj baštini

ZEMUN – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata organizira znanstveni kolokvij na temu *Materijalna kulturna baština Hrvata u Srbiji* u utorak, 18. veljače, u prostorijama župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu (Zmaj Jovina 24), s početkom u 18 sati. Kolokvij je organiziran u suradnji sa Zajednicom Hrvata Zemuna *Ilija Okrugić* uz potporu Hrvatskoga nacionalnog vijeća.

Predavač je stručni suradnik u Zavodu **Branimir Kopilović**, diplomirani povjesničar umjetnosti.

O višestoljetnoj nazočnosti Hrvata unutar panonskog kulturnog prostora jasno svjedoči bogato naslijeđe (građiteljstvo, likovna umjetnost, jezična baština, tradicijske vještine, običaji i dr.). Znanstveni kolokvij dio je aktivnosti ZKVH-a čime započinje rad na izradi registra materijalne kulturne baštine Hrvata u Srbiji.

Predavanjem će biti prezentirana cjelina kulturnog naslijeđa Hrvata u Srbiji, a dodatna pozornost bit će posvećena spomeničkoj baštini koja je uvrštena i na zajednički kalendar hrvatskih institucija za 2025. godinu.

Književni salon u Surčinu

SURČIN – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ* priređuju *Književni salon* u Hrvatskoj čitaonici *Fischer* u Surčinu (Vojvođanska 283) u srijedu, 19. veljače, s početkom u 18 sati. U okviru Salona prvi dio programa priređuju domaćini u kreativnoj radionici, a

potom će biti predstavljen najnoviji dvobroj časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ*. O publikaciji će govoriti članovi uredništva i autori zastupljeni u časopisu.

Dvobroj časopisa *Nova riječ* 1-2 za 2024. godinu na 360 stranica donosi obilje tekstova o recentnoj književnoj i umjetničkoj produkciji, ali i o temama iz književno-umjetničke baštine.

150. obljetnica rođenja Živka Bertića

KUKUJEVCI – U župnom domu crkve Presvetog Trojstva u Kukujevcima, u subotu, 22. veljače, bit će obilježena 150. obljetnica rođenja književnika **Živka Bertića** (Kukujevci, 20. 2. 1875. – Zemun, 25. 10. 1938.).

Program počinje svetom misom u 11 sati za pokojnog književnika koju će služiti župnik **Nikica Bošnjaković** nakon koje će predavanje o ovom velikanu riječi održati povjesničar **Marko**

Raič s Instituta za razvoj i međunarodne odnose u Zagrebu.

Dr. Živko Bertić bio je hrvatski književnik, esejist, satirik, humorist, pisac crtica i pripovjedaka, odvjetnik i političar. Ovo obilježavanje odvija se u okviru *Godine novog preporoda Hrvata u Srbiji*, pod pokroviteljstvom ZKVH-a, uz suorganizaciju kukujevačke župe i medijsko pokroviteljstvo NIU *Hrvatska riječ*.

Golubinačke mačkare 2025.

GOLUBINCI – HKPD *Tomislav* iz Golubinaca organizira *Golubinačke mačkare 2025*. Mačkare počinju u subotu, 1. ožujka, pokladnim jahanjem u 12 sati. Pokladni program nastavlja se u nedjelju, 2. ožujka, karnevalom na ulicama Golubinaca, s početkom u 14 sati. *Mačkare* su manifestacija od općeg značaja za Općinu Stara Pazova, a prošle godine postale su dio Konvencije europskih karnevalskih gradova. Kao običajna praksa, nalaze se i u katalogu nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Srbiji.

Bački Hrvati na obljetnici *Šokačke grane* u Osijeku

Duga i plodonosna suradnja

Udruga *Šokačka grana* iz Osijeka obilježila je prošloga tjedna, 7. veljače, 20. obljetnicu od osnutka i djelovanja. Na svečanoj skupštini u Vikarijatu Đakovačke i osječke nadbiskupije uz prigodni program predstavljena je monografija *Udruga Šokačka grana Osijek – dokumentarij jednog vremena 2005. – 2020. godine* koju je uredila mr. sc. **Vera Erl** (1940. – 2024.).

Predsjednik udruge **Goran Đaković**, jedan od idejnih tvoraca udruge **Slavko Žebić**, domaćini i gosti podsjetili su na rad udruge, s akcentom na djelovanje prve i dugogodišnje predsjednice mr. sc. Vere Erl. Monografiju o radu udruge predstavile su **Ljubica Pilipović**, **Tena Babić Sesar** i **Jelena Draksler**. Ravnateljica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Katarina Čeliković** govorila je o suradnji bačkih Hrvata sa *Šokačkom granom*. Ona je naglasila kako je »šokačka priča« povežala Hrvate iz Vojvodine, Mađarske i Hrvatske u programima poput Međunarodnog okruglog stola, ali i u suradnji na očuvanju tradicijske kulture.

»Prva i potom počasna predsjednica *Šokačke grane* mr. sc. Vera Erl ostavila je neizbrisiv trag u suradnji među Šokcima i Bunjevcima, a takve tragove suradnje bilježimo i u našoj zajedničkoj prošlosti. O tome nam svjedoči hrvatska književnica **Mara Švel Gamiršek**, rođena prije 125 godina u Srijemskoj Mitrovici, koja udajom u Vrbanju svoj književni opus tematski veže uz Slavoniju, Srijem i Vrbanju, uz zemlju i slavonske šume. Drugo veliko ime je **Antun Gustav Matoš**, rođen u Tovarniku koji je za sebe govorio da je 'Bunjevac porijeklom, Srijemac rodom, a

Zagrepčanin odgojem'. Ove poveznice nam ukazuju na važnost jezika, važnost dijalekta kojim čuvamo svoj identitet i nacionalnu opstojnost«, rekla je Čeliković.

Ovom prigodom uručene su zahvalnice svima koji su tijekom dva desetljeća surađivali sa *Šokačkom granom*. Tako su zahvalnice primili i ZKVH, UG *Urbani Šokci* i HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora, KD *Ivan Antunović* i UBH *Dužijanica* iz Subotice i KUDH *Bodrog* iz Monoštora.

Priređena je i izložba fotografija o radu udruge a program su pjesmom obogatili ŽPS *Šokice*, MPS *Šokci* i ŽPS *Kraljice Bodroga* iz Monoštora.

H. R. / Foto: Ivana Piuković

Gostovanje u Hrvatskoj

Nazorovi dramci u Svetom Ivanu Zelini

Zelinsko amatersko kazalište *ZAmKa* i Pučko otvoreno učilište Sv. Ivan Zelina organiziraju od 7. do 16. veljače *ZAmKa fest*, a u subotu, 8. veljače, je na tom festivalu nastupala dramska sekcija HKUD-a *Vladimir Nazor*. *Nazorovi* dramci izveli su komediju *Propala večera* u režiji **Marije Šeremešić**. Tekst je adaptacija Nušićeve jednočinke *Dugme*. Predstava govori o neplaniranim događajima koji se odvijaju tijekom jedne naizgled obične večere. Neočekivane situacije i simpatični likovi zabavili su publiku.

Za najbolju glumicu u predstavi proglašena je **Suzana Ivanković** za ulogu sluškinje Mariške.

Festival je organiziran uz podršku Hrvatskog sabora kulture. Bila je ovo premijera nove *Nazorove* predstave

koja će, s novim nazivom *Večera kod ministra*, biti izvedena u idući petak, 21. veljače, i u Hrvatskom domu u Somboru.

26. Međunarodni pogranični susreti *Forum Tomizza* objavljuju

20. Međunarodni književni natječaj *Lapis Histriae* za kratku priču na temu **POHVALA LUDOSTI**

Temu za ovogodišnji književni natječaj posudili smo od Erazma Rotterdamskog, koji u svojoj *Pohvali ludosti* ismijava licemjerstvo moćnika i umišljenost znanstvenika. I u današnjoj strogoj racionalnosti »digitalnih« vlastodržaca prepoznajemo ludilo precjenjivanja vlastitih ovlasti. Erazmov humanizam u samosvijesti je o vlastitoj ograničenosti, u prihvaćanju činjenice da je ludilo dio naše svakodnevice i u poniznom uvidu u to da postoje sfere realnosti onkraj našeg dosega. Postmoderna misao, pak, jezik ludila dovodi u blizinu jezika književnosti: Drugost ludila sredstvo je otpora kome se priklanjaju umjetnici u pobuni spram modernih oblika represije. Pišite nam: ulazi li se u područje slobode kroz vrata ludila ili, naprotiv, izlaskom iz njega? 20. *Lapis Histriae* očekuje vaše nove priče!

Kriteriji natječaja:

1. tekst mora biti izvoran i neobjavljen
2. ne smije biti dulji od 15 kartica (27.000 znakova, uključujući razmake), ni kraći od 3 kartice

3. u obzir dolaze svi jezici (talijanski, slovenski, hrvatski, srpski, bosanski i crnogorski) naše regije
4. autori se natječu isključivo s jednim radom
5. dodjeljuju se tri novčane nagrade: **1.000,00** eura za prvu nagradu, **600,00** eura za drugu nagradu, **400,00** eura za treću nagradu
6. stručni ocjenjivački odbor čine tri književnika
7. ocjenjivački odbor zadržava pravo ne dodijeliti prvu nagradu
8. rok slanja je: **31. 3. 2025.**
9. tekst se šalje pod šifrom
10. razrješenje šifre s osobnim podacima autora (ime i prezime, adresa, broj telefona, e-mail, kratka biografija s godinom rođenja) prilaže se uz tekst, u drugom fajlu
11. **priča se šalje na e-mail:** lapishistriae@gmail.com
12. pristigle priče sortiraju i arhiviraju isključivo knjižničari Gradske knjižnice Umag i oni jedino imaju uvid u autorske podatke; članovi žirija informacije o autorima tekstova dobivaju tek nakon odluke o nagradama
13. najboljih dvanaest radova po izboru žirija bit će objavljeno u knjizi *Lapis Histriae 2025*. krajem godine
14. svečano proglašenje dobitnika nagrada održat će se na 26. Forumu Tomizza, u Umagu, 23. 5. 2025. godine.

Dodatne informacije: Gradska knjižnica Umag (lapishistriae@gmail.com ili +385 52 721 561) i na mrežnoj stranici Forum Tomizza

Predavanje Marka Raiča u Tavankutu

Brendiranje u svrhu razvoja turizma

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata organizira 73. znanstveni kolokvij na temu *Brendiranje baštine hrvatske manjinske zajednice u Vojvodini u svrhu razvoja kulturne turističke rute koji će biti održan* u idući petak, 21. veljače, u Galeriji Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu, s početkom u 18 sati.

Predavač je povjesničar **Marko Raič** s Instituta za razvoj i međunarodne odnose u Zagrebu.

Kroz kolokvij/radionicu identificirat će se ključni elementi hrvatske manjinske baštine u Vojvodini koji imaju potencijal za turističko brendiranje. Tematske cjeline baštine će biti: materijalna (povijesne građevine, tradicijske kuće, sakralna baština) i nematerijalna (folklor, manifestacije, gastronomska tradicija). Zatim, istražiti će se i raspraviti mogućnosti i izazovi razvoja kulturne turističke rute temeljene na tim identificiranim elementima i analizirati će se kako ruta može doprinijeti održivosti (ekonomskoj, socijalnoj, ekološkoj i kulturnoj).

Marko Raič je rođen u Zagrebu gdje je završio studij povijesti na Hrvatskom katoličkom sveučilištu u Zagrebu. Radio je za Ministarstvo znanosti i obrazovanja u sustavu hrvatske nastave u inozemstvu (SR Njemačka) te na projektima financiranim kroz ESF (društveno poduzetništvo). Trenutno je zaposlen na Institutu za razvoj i međunarodne odnose u Zagrebu. Autor je i koautor nekoliko znanstvenih radova i članaka te je provodio projekte iz područja kulture i društvenog poduzetništva. Predmet interesa su mu kultura, identitetska pitanja i međunarodna suradnja.

poziva Vas na

Književno prelo

u Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo“ u Subotici
u petak, 28. 2. 2025. godine
s početkom u 18 sati

gdje će na preljskom stolu biti knjiga i riječ, u izvedbi
recitatora, pjesnika, ali i glumaca.

- Predstavljamo
monografiju **DESETLJEĆA DVA**
– *Hrvatska čitaonica Subotica (2002. – 2022.)*
- Predstava
„Disnotor“
po tekstu Marjana Kiša u izvedbi glumaca Etno-kampa 2024.

*Na prelu se jede i pije,
al' pravo bez duševne hrane nije!*

Katoličko društvo
„Ivan Antunović“

Hrvatski kulturni centar
„Bunjevačko kolo“

PRIREĐUJU

15. PRELO 2. III. 2025. SICAŃJA

Okupljanje u središtu grada Subotice,
kod spomenika Presvetoga Trojstva, u **17.30 sati**.
Sveta misa u franjevačkoj crkvi i blagoslov kipa Majke Božje
Bistričke iz hrvatskog nacionalnog svetišta u **18 sati**.
Nakon svete mise odlazak u dvoranu HKC-a „Bunjevačko kolo“
i svečani početak u **19.30 sati**.

Jedini uvjet nazočnosti jest odijevanje **SVEČANE BUNJEVAČKE NOŠNJE** (zimske).

Na Tekijama otvorena Jubilejska godina

Mjesto posebne milosti

U biskupijskom svetištu Gospe Snježne na Tekijama u utorak, 11. veljače, na blagdan Gospe Lurdske, koji se u Crkvi obilježava i kao Dan bolesnika, otvorena je Sveta jubilejska godina.

Kako prenosi Tiskovni ured Srijemske biskupije, vjernici su prije svete mise imali priliku za sakrament ispovijedi. Svečano euharistijsko slavlje predvodio je biskup Srijemske biskupije mons. **Fabijan Svalina** u zajedništvu s biskupom u miru mons. **Đurom Gašparovićem**, te svećenicima Srijemske biskupije. Slavlje je započelo ulaskom vjernika u crkvu, koji su pristigli iz svih dijelova biskupije, na čelu s biskupima i svećenicima, što je na simboličan način označilo početak Svete jubilejske godine i u ovom svetištu.

Biskup je u homiliji izdvojio dva važna elementa slavlja na koje su se okupili, a to su Jubilejska godina te blagdan Gospe Lurdske i Dan bolesnika. Potaknuo je vjernike na razmišljanje o nekim momentima iz života sv. Bernardice kojoj se u Lurdu ukazala Gospa. Kazao je kako je ovaj dan, osim što slavimo Gospina ukazanja, važan jer je to Međunarodni dan bolesnika. Patnja, bolest i smrt ušli su u svijet tako što je čovjek dopustio da bude zaveden i padne u grijeh.

»Kroz sve to čovjek prolazi, ali stalno nosi u sebi čežnju za povratkom s bespuća u svoj dom kamo i pripada. To je čežnja za oporavkom, zdravljem i životom. A Bog ne zaboravlja čovjeka kojega je sazdao na svoju sliku i priliku, nego mu je obećao Spasitelja. I njega rađa Djevičica Marija. Upravo je tu istaknuta uloga Marijina da bude utjeha žalosnih, zdravlje bolesnih, utočište grešnika, pomoćnica kršćana«, rekao je biskup Svalina i potaknuo

vjernike na molitvu za bolesne, da mogu s vjerkom nositi svoj križ, ali i za sve one koji njeguju bolesnike, profesionalno ili u obiteljima, te pozvao na činjenje duhovnih i tjelesnih djela milosrđa.

Po završetku svete mise program je nastavljen u dvorani pastoralnog centra na Tekijama.

Tu je preč. **Nikica Bošnjaković** održao kratku katehezu ohrabrenja za bolesnike i one koji se skrbe za njih na temu milosrđa i žrtve, te podijelio neka vlastita iskustva. Poručio je da je bolest posvećenje za čovjeka, te da je Bog čovjeku najbliži u bolesti.

Nakon otvaranja Svete jubilejske godine u srijemskomitrovačkoj katedrali uoči blagdana Svete obitelji i crkva na Tekijama na blagdan Gospe Lurdske postala je mjesto na kojem se mogu dobiti posebne milosti tijekom Jubilejske godine 2025. Za dobivanje potpunog oprostata u godini Jubileja vjernici Srijemske biskupije trebaju hodočastiti ili u katedralu u Srijemskoj Mitrovici ili u biskupijsko svetišće Gospe Snježne, te sudjelovati na misi. Tom prigodom potrebno je ispovjediti se i pričestiti, te izmoliti molitve na nakanu Svetog Oca, a to su: Vjerovanje, Oče naš, Zdravo Marijo i Slava Ocu. Također, potrebno je očitovati unutarnje obraćenje i djelovati prema duhovnom i tjelesnom milosrđu.

Blagdan Gospe Lurdske kod franjevac

Blagdan Gospe Lurdske, 11. veljače, svečano je proslavljen kod franjevac u Subotici. Ovom blagdanu prethodila je devetnica u čast Gospi, a vjernici su proteklih devet dana dolazili na večernju misu i molili na svoje nakane.

Misno slavlje predvodio je gvardijan franjevačkog samostana fra **Ivan Miklenić** u zajedništvu s preč. **Draganom Muharemom** i mons. **Belom Stantićem**.

Ovom svetom misom obilježen je i Dan bolesnika, te je o bolestima i milosti Božjoj govorio i propovjednik fra Miklenić, koji je među ostalim naglasio kako nije dovoljno težiti samo zdravlju tijela, nego je bitno i zdravlje duše, koje može udijeliti jedino Krist Gospodin.

Nakon pričesti slijedila je svečana procesija predvođena križem i svećanim barjakom, kao i kipom Gospe

Lurdske koji su nosili muževi odjeveni u bunjevačku zimsku nošnju. Za njima su išla dva para mladih također u bunjevačkoj nošnji, te brojni vjernici s upaljenim svijećama.

Ž. V.

Susret krizmanika

Pastoral mladih Subotičke biskupije organizira Susret krizmanika, koji će biti 17. veljače u Totovom Selu. Geslo ovoga susreta bit će »Svi su ljudi rođeni kao originali, ali mnogi umiru kao kopije« (bl. **Carlo Acuris**).

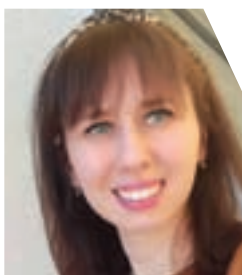
Molitva za obitelji kod franjevaca

U subotu, 1. ožujka, u kapeli Crne Gospe Subotičke kod franjevaca u Subotici obilježiti će se godinu dana od početka zajedničke molitve za obitelji. Naime, prije godinu dana, prve subote u ožujku započelo je okupljanje vjernika koji su ujedinjeni u molitvi za obitelji. Osim za obitelji, na ovim susretima moli se i za slogu, za mir i blagoslov, za djecu i mlade da prihvate Krista za Spasitelja, da žive u vjeri u kojoj su kršteni. Također, kako je podsjetio fra **Ivan Miklenić**, moli se i za mlade da nađu pravu osobu za život, da se ohrabre stupiti u brak, primati potomstvo, kao i za ljude da imaju posao i da mogu od njega živjeti. Moli se i za bake i djedove, da budu čvrstoća, veza nastavka života i prenošenja vjere.

Okupljanja su svake prve subote u mjesecu u 17 sati.

Zaručnički tečaj

Zaručnički tečaj – priprava za brak za sve one koji se namjeravaju vjenčati ove godine na teritoriju Grada Subotice i šire okolice započinje 17. ožujka i traje do 21. ožujka u vjeronaučnoj dvorani u Harambašićevoj 7, s početkom u 19.30 sati. Svi koji namjeravaju sudjelovati trebaju se prijaviti u župnom uredu na istoj adresi.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Vjera nije uzaludna

Čovjeka često u ovom životu obuzmu beznađe i besmisao, čak i vjernika. Pod teretom problema, nepravdi i patnje vjernik se pita ima li smisla njegova vjera. Bog mu se nekada učini dalek, toliko da ga obuzmu sumnja i nevjera. I onda, uz sve to, kao da nevjernici bolje žive, lakše im je, bolje su uklopljeni u svijet. Istina je, ponekad je teško vjerovati, teško je slijediti Krista u ovome svijetu, jer nam se iz ove perspektive to može učiniti besmisleno jer nam to nameće križeve pod kojima padamo. Ipak, ovaj život je prolazan, sve ljepote kao i patnje ovoga života su prolazne, a ono za čega vjernik živi je vječnost, kojoj nema kraja. Iz toga dolazi nadahnuće i snaga za podnošenje svih nevolja.

Uskrsnuće je izvor nade

Na Veliki petak, nakon Isusove smrti na križu, njegovi su učenici bili obuzeti očajem i beznađem. Činilo im se da je njihov Učitelj pobijeden od strane svojih protivnika, te im se sve u što su vjerovali i što ih je on poučavao činilo uzaludnim i promašenim. Ipak, uslijedio je preokret koji je potvrdio da s Bogom ništa nije uzaludno, da on pobjeđuje svako beznađe. Nada je jedino u njemu. Krist je uskrsnuo. To je temelj naše vjere, to je istina našeg spasenja. Njegovo uskrsnuće je dovršetak njegovog spasenjskog djela. »A ako Krist nije uskrsnuo, uzaludna je vjera vaša, još ste u grijesima. Onda i oni koji usnuše u Kristu, propadoše. Ako se samo u ovom životu u Krista ufamo, najbjeđniji smo od svih ljudi. Ali sada: Krist uskrsnu od mrtvih, prvina usnulih!« (1Kor 15, 16-19). Kristovo uskrsnuće baca potpuno novo svjetlo na našu vjeru i na naš život. Ono nam daje nadu da ništa nije uzalud, da će naš hod u vjeri biti nagrađen, da ćemo dočekati svoje uskrsnuće. Zato nam se isplati hoditi Kristovim putem, koliko

god da nam se nekad čini uzaludno i besmisleno, jer smisao je u Bogu, a to svijet često ne može vidjeti, niti može razumjeti, kao što ni Krista mnogi nisu razumjeli.

Ako Krist nije uskrsnuo, uzalud je vjera naša, ali uskrsnuo je, ništa nije uzaludno. Samo nema jednostavnog puta, nema Uskrsa bez Velikog petka, a Bog je taj koji Veliki petak preobražava u Uskrs, samo treba našu vjeru. On ovozemaljski besmisao pretvara u smisao i tugu u radost. Patnja nije znak da smo na pogrešnom putu, već da smo na pravom. Križ je simbol spasenja, tako i svatko tko vjeruje mora ponijeti svoj križ dok ne stigne u vječnost.

Blago onom tko vjeruje

Isus u govoru na gori sve vrijednosti ovoga svijeta izokreće, te tako sve što je ovome svijetu vrijedno, pred njim prestaje biti, a ono od čega svijet bježi, postaje blagodat za one koji su u tome. Bogatstvo, moć, ljudske hvale i časti, isprazni povodi za radost i smijeh, sve je to pred Bogom bezvrijedno i ne vodi čovjeka do vječne radosti. Ne samo da mu ne služi, nego ga upropaštava jer kad čovjek postane zadovoljan materijalnim i ovozemaljskim, odbacuje Boga, smatrajući ga nepotrebnim. A onaj koji podnosi nepravdu i pati, on se pouzda u Boga jer mu ništa drugo ne preostaje. A sve ono što nas vodi bliže Bogu to je za nas blagoslov. Jer bez Boga nema spasenja. A, Isus napominje, blago onima koji su progonjeni zbog imena njegova jer onaj tko ostaje uz njega po cijenu svega, posebno je Bogu mio, njegov je put u vječnu radost osiguran. Zato su još od prvih vremena kršćani mučenike odmah častili kao svece.

U vjeri je naša snaga i naš put u spasenje, zato nemojmo dopustiti da je pobijede prolazne patnje ovoga svijeta. Bog je uvijek uz nas i nagrađuje našu vjernost i ljubav.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
GRADONAČELNIK
Broj: II-401-141/2025
Dana 14.2.2025.
24000 Subotica
Trg slobode 1

Na temelju članka 76. Zakona o kulturi (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 13/16, 30/16 – ispravak, 6/20, 47/21, 78/21 i 76/23), Uredbe o kriterijima, mjerilima i načinu izbora projekata u kulturi koji se financiraju i sufinanciraju iz proračuna Republike Srbije, autonomne pokrajine, odnosno jedinica lokalne samouprave (*Službeni glasnik RS*, br. 105/16 i 112/17) i članak 52. stavak 1. točka 5) Statuta Grada Subotice (*Službeni list Grada Subotice*, br. 27/19-pročišćeni tekst, 13/21, 16/21 i 8/24),

Gradonačelnik Grada Subotice dana 14. veljače 2025. godine raspisuje

NATJEČAJ

za financiranje ili sufinanciranje projekata u kulturi na području Grada Subotice u 2025. godini

Natječaj se raspisuje za projekte u kulturi koji se odnose na očuvanje, unaprjeđenje i razvitak kulture i umjetnosti i suvremenog umjetničkog stvaralaštva od važnosti za Grad Suboticu.

I. CILJ I PODRUČJE NATJEČAJA

Cilj natječaja je:

Kulturni razvitak Grada Subotice stvaranjem poticajnog okruženja za unaprjeđenje svih područja kulture, te stvaranjem uvjeta za dostupnost kulturnih sadržaja i razvitak publike.

Javni natječaj raspisuje se za sljedeća kulturna područja:

1. književnost (stvaralaštvo, prevoditeljstvo);
2. glazba (stvaralaštvo, produkcija, interpretacija);
3. likovne, primijenjene, vizualne umjetnosti, dizajn i arhitektura;
4. kazališna umjetnost (stvaralaštvo, produkcija i interpretacija);
5. umjetnička igra – klasični balet, narodni ples, suvremeni ples (stvaralaštvo, produkcija i interpretacija);
6. filmska umjetnost i ostalo audio-vizualno stvaralaštvo;
7. manifestacije vezane za filmsku umjetnost i ostalo audio-vizualno stvaralaštvo;
8. digitalno stvaralaštvo i multimediji;
9. ostale izvedbe kulturnih programa i kulturnih sadržaja (mjuzikl, cirkus, pantomima, ulična umjetnost i sl.);
10. otkrivanje, prikupljanje, istraživanje, dokumentiranje, proučavanje, vrednovanje, zaštita, očuvanje, predstavljanje, interpretacija, korištenje i upravljanje kulturnom baštinom;
11. znanstvenoistraživačke i edukativne djelatnosti u kulturi.

II. KRITERIJI I MJERILA

Kriteriji na temelju kojih će se ocjenjivati projekti prijavljeni na javni natječaj su:

1. usklađenost projekta s općim interesom u kulturi i ciljevima i prioritetima natječaja;
 2. kvaliteta i sadržaj inovativnosti projekta;
 3. kapaciteti potrebni za realizaciju projekta i to:
 - 1) stručni, odnosno umjetnički kapaciteti,
 - 2) potrebni resursi;
 4. financijski plan – razrađenost, usklađenost s planom aktivnosti projekta, ekonomičnost i uključenost više izvora financiranja;
 5. stupanj utjecaja projekta na kvalitetu kulturnog života zajednice.
- Povjerenstvo ocjenjuje svaki projekt na temelju evaluacije navedenih kriterija.

III. PRAVO SUDJELOVANJA

Pravo sudjelovanja na natječaju imaju ustanove, umjetničke i druge udruge registrirane za obavljanje djelatnosti kulture, pojedinci (umjetnici, suradnici, odnosno stručnjaci u kulturi), kao i drugi subjekti u kulturi, osim ustanova kulture čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, koji se financiraju sukladno članku 74. Zakona o kulturi i ne mogu sudjelovati na natječajima koje raspisuju njihovi osnivači.

Ukoliko je podnositelj projekta pojedinac, korisnik sredstava može biti isključivo pravna osoba preko koje se projekt realizira, partner podnositelja projekta ili koja na drugi način sudjeluje u projektu. Odobrena sredstva ne mogu biti uplaćena na žiro račun fizičke osobe, niti se korisnik sredstava može naknadno mijenjati.

IV. DOKUMENTACIJA

Sudionik natječajja dužan je dostaviti jedan primjerak popunjene Prijave na natječaj koji se dostavlja Povjerenstvu na obrascu »Prijava na Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekta u kulturi« – Obrazac br. 1.

Za svaki projekt dostavlja se posebna prijava – Obrazac br. 1 (prijava za svaki projekt s potrebnom dokumentacijom u posebnoj koverti).

Uz prijavu, podnositelj prijave obvezno je dužan priložiti:

1. Dokaz o podnositelju prijave:

- izvadak iz registra u kojem je podnositelj prijave registriran (preslik),
- statut (preslik),
- životopis i dokaz o partnerstvu s pravnom osobom (sporazum, ugovor), ukoliko prijavu podnosi pojedinac.

2. Pregled osnovnih podataka o podnositelju prijave sačinjen od strane podnositelja prijave:

- povijest,
- opis djelatnosti,
- dosadašnji projekti.

3. Detaljan opis projekta u kulturi za čije financiranje ili sufinanciranje se podnosi prijava;

4. Podaci o stručnim, umjetničkim kapacitetima podnositelja, odnosno navesti:

- realizatore projekta,
- sudionike projekta,
- okvirni broj i strukturu sudionika i
- priložiti bar jedan profesionalni životopis.

5. Recenziju dva kritičara (ukoliko se prijava podnosi radi financiranja ili sufinanciranja projekta u kulturi – književnost – radi objave knjiga);

6. Stručno mišljenje ovlaštenog prevoditelja (ukoliko se prijava podnosi radi financiranja ili sufinanciranja programa odnosno projekta u kulturi – književnost – za prijevod knjiga).

V. ROKOVI I OPĆE INFORMACIJE

Natječaj se objavljuje u listovima *Subotičke novine*, *Magyar Szó* i *Hrvatska riječ* i na internetskoj stranici Grada Subotice: www.subotica.ls.gov.rs u rubrici Natječajji i oglasi.

Prijave se dostavljaju na propisanom obrascu **Obrazac br. 1** – Prijava na Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekta u kulturi, koji je sastavni dio natječajne dokumentacije, a koji se objavljuje na službenoj internetskoj stranici Grada Subotice www.subotica.ls.gov.rs u rubrici Natječajji i oglasi.

U Obrascu 1. (prijava) trebate se odlučiti **samo za jedno** područje navedeno u točki I. natječaja za koje se raspisuje javni natječaj.

Nepotpune i nepravodobne prijave, te prijave koje nisu u skladu s uvjetima javnog natječaja neće se razmatrati.

Jednokratni projekti koji su ranije podržani od strane Grada Subotice na prethodnim natječajima, neće se razmatrati.

Popunjene Prijave s dokumentacijom slati u tiskanoj formi, u zatvorenoj omotnici, predajom u Gradski službeni centar Grada Subotice, Trg slobode 1, ili poštom. Na omotnicu napisati naziv i adresu podnositelja prijave i naziv projekta s naznakom »Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekata u kulturi« – NE OTVARATI.

Prijave za Natječaj, samo Obrazac br.1, obvezno treba dostaviti i u elektroničkoj formi, na e-mail adresu: konkurskultura@subotica.ls.gov.rs

Natječajni materijal se ne vraća.

Natječaj je otvoren 30 dana od dana objave u listovima *Subotičke novine*, *Magyar Szó* i *Hrvatska riječ* i na internetskoj stranici Grada Subotice: www.subotica.ls.gov.rs, odnosno od 14. veljače 2025. godine do 16. ožujka 2025. godine.

Rezultati javnog Natječaja bit će objavljeni na internetskoj stranici Grada: www.subotica.ls.gov.rs najkasnije u roku od 60 dana od dana završetka podnošenja prijava.

Sudionici natječaja koji su dobili sredstva na temelju javnog natječaja, izvještaj o realizaciji projekta dostavljaju tijelu koje je dodijelio sredstva, a sukladno Zakonu o kulturi i sklopljenom ugovoru. Obrazac Izvještaj za financiranje ili sufinanciranje projekata u kulturi – **Obrazac br. 2**, nalazi se na službenoj internetskoj stranici Grada: www.subotica.ls.gov.rs.

Korisniku sredstava koji u roku ne dostavi izvještaj o realizaciji projekta, tijelo koje dodjeljuje sredstva upućuje zahtjev za povrat sredstava.

Povrat sredstava vrši se u ugovoru predviđenom roku.

Informacija o korisnicima sredstava koji nisu dostavili izvještaj o realizaciji projekta, odnosno koji nisu vratili sredstava, objavljuje se na službenoj internetskoj stranici Grada: www.subotica.ls.gov.rs.

Dodatne informacije mogu se dobiti radnim danima od 8,00 do 14,00 sati na telefon 024/626-884, u Tajništvu za društvene djelatnosti Gradske uprave Grada Subotice.

Gradonačelnik, Stevan Bakić v.r.

Snježni put

Niti tjedan dana nakon posljednjih snježnih oborina, jedan od glavnih europskih putnih pravaca nije bio očišćen. Razdaljina između najsjevernijeg grada u novoj srpsko-crnogorskoj zajednici i prijestolnice, koja se u pristojnim državama prelazi za sat i četvrt udobne vožnje, ovdje je ličila na zimsku varijantu relija kroz saharsku pustinju. Izudarani automobili i kamioni, poneki survani u snijegom prekrivenu vojvođansku oranicu, predstavljali su sumornu sliku naše zbilje. Prometna žila kucavica, koridor koji povezuje kontinentalni sjever i jug, na jednoj svojoj dionici bio je gotovo zakrčen.

Na istoj toj dionici čitavo desetljeće bili su zaustavljeni neki drugi europski procesi, pa bi iz tog kuta gledajući ovakav zastoj mogao izgledati kao manje bitan problem. Ali, od kako su Srbijom puhnuili drugi vjetrovi, svako naše zaostajanje za svijetom, neorganiziranost i neefikasnost, moraju se markirati i zahtijevati rješenje. Ako se, naravno, hoće tamo gdje se javno govori da se hoće. (Zvonimir Perušić)

IZVAN KONKURENCIJE

Danas se u Zagrebu na studiju nalazi oko 120 Subotičana. Najveći val mladih ljudi došao je 2000. godine – 49 brucosa. Prijašnjih godina je u Zagreb dolazilo u prosjeku između deset i dvadeset mladih ljudi godišnje. Ta brojka je aktualna i posljednjih nekoliko godina kad je u Zagreb dolazilo godišnje od dvadeset do dvadeset i pet studenata. (Tatjana Ljubić)

Hajnalka Sič najljepša

U okviru Velikog prela koje je u minulu subotu održano u blagovaoni subotičke tvornice Sever održan je najavljeni natječaj za »najlipču preliju«, na kom je pobijedila **Hajnal-**

Ka Sič iz Staroga Žednika. Pratile su Subotičanka **Ivana Merković** i **Anita Pelhe** iz Male Bosne. Na Velikom su prelu nazočni bili svi najavljeni ugledni gosti i zvanice – predstavnici Generalnog konzulata Republike Hrvatske na čelu s generalnom konzulicom dr. **Jasminom Kovačević**, potpredsjednik republičke Vlade **József Kasza**, gradonačelnik Subotice **István Ispánovics**, potpredsjednik Skupštine općine Subotica **Bela Tonković**, iz Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba **Marija Hećimović** i **Nives Antoljak**, ravnatelj Bajske bunjevačke katoličke čitaonice **Antun Mujić**, te predsjednik Zemaljske samouprave Hrvata u Mađarskoj dr. **Mijo Karagić**. Goste su zabavljali **Vera Svoboda** i tamburaški orkestar *Ravnica*, kao i pop-skupina *Amor*, a prisutni su bili i visoki crkveni uglednici. (R. G. T.)

Dokle ćemo se razdvajati?

Neslavni početak života i rada Hrvatskog nacionalnog vijeća govori da su sukobi i raskol kulminirali između dvije političke opcije u vijeću i u ovom trenutku su nepremostivi. Nevjerojatno je, ali nažalost istinito da biranih 35 vijećnika nije imalo dovoljno mudrosti i volje da ostvari kompromis. Hrvatska zajednica koja ih je birala da rade u njenom interesu, ne vidi koji su to »viši interesi«, zbog kojih je potrebno ovako postupati. Jasno je da je svaki početak težak. Kada bi vijećnici svoje osobne interese ostavili po strani i češće čitali i razmišljali o prisezi koju su dali, a koja doslovce glasi: »Prisežem da ću kao član Hrvatskog nacionalnog vijeća zastupati interese hrvatske zajednice koja živi na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije...« i međusobno sporazumijevanje bi bilo mnogo veće i odluke bi se donosile mnogo lakše - konsenzusom.

Složit ćete se da interese hrvatske zajednice nije teško uočiti i da se za njih treba boriti.

Pisma čitatelja: (Pučka kasina 1878.)

Materino prelo

Prela u Sonte sa komšijama su bila česta i to svake večeri u druge kuće. Rodbina je najviše dolazila po danu, pa su se onda pekli kolačići (krofne) i kuvo paprikaš. O adventu sridom i petkom se nije kuvalo ni jilo mesa. Inače se najviše i za komšije i za slučajne dolaske pekle koke (kokice), kuvali kukuruzi, ljusko cuncukret i sime od bundive.

Te snižne, ladne večeri 1958. godine, oma posli Sveta Tri kralja na prelo su nam stigle ujne, tete, kuma i mene dvi posestrice. Moju mater su u familije zvali teta **Ana**. Na slike se vidi da su pojedine ponele eklovanje. Di ne bi, kad je kod teta Ane prošloga 21. decembra 1957. g. uvedena struja. Pri struje sve vidiš ko po danu i možeš radit ručni rad koji poželjiš još ako je otac metnijo sijalicu od stope-deset.

Prelje su iz materine bliže rodbine koje su većinom stojale u Valpovu (kraju našega sela) iz kojega se dolazilo stazom po, po groblja koja je vodila pravo u Novo naselje tj. do nas. Oma se ošlo do slikara koji je živijo blizu u kadgoda lipe i velike Merglove (Merk) palače. Njev **Jožika** nas je slikarnicom to veče ovikovičio zauvik. Naslikovali smo se u naše kujne sa dobro nakuritima (dobro naložitima) zidanim špojerom i pećom. U gornjemu redu (nama s live na desnu stranu) su kuma **Marta Ušina** (udana **Vidović**) (1930. – 2019.), najstarijega ujaka **Stipe** kćer **Marica** (1940. – 2022.) i ujna **Ana** sridnjega uja **Marke** žena (1926.– 2010.). U drugomu redu sidi za preljom ujna **Janja** (1921. – 1970.), žena najstarijega uja **Stipe**, materine dvi sestre teta **Eva** (1932. – 2014.) i **Pavka** (1935. – 2013.), moja mater Ana (1927. – 1993.) i ujna **Kata** (1932. – 2011.), a zvali smo je nina, žena najmlađega ujaka **Pave**. Nikima je bila strina, pa kako nisu znali reč strina nego nina, ostala nam je ujna-nina, jel uja Pajicina ujna. U trećemu redu sidi **Manda** (r. 1950.), njezina sestra **Eva** (r. 1944.) ujna Janjine i uja Stipine mlađe kćeri. Do nji sam ja, **Ružica** (r. 1949.). Uglavnom na prelo uveče se vodilo samo veću dicu koja mogu pišice it s'ovaj kraj sela n' onaj. Bolesni svakako nisu mogli it.

E, kad ti dojdou rodovi u goste! To je bila neiskazana radost. Ta radost nas je vodila i još vodi. Bilo je tu još puno novopridošli, novorođeni rodova i svi smo bili blisko povezani tokom cila života. Ovako kaki su odnosi bili sa ma-

terine strane, isti taki su bili i sa očeve strane. Kad smo se udavali i ženili uzvanika je bilo obavezno priko 250. U moji je bilo 280.

Na svakomu prelu je bilo pisme i igranja makar nuz radio RR-Niš. Na ove slike je glavna pivačica bila najmlađa prelja Manda. Kad god bi se skupili na razni čestitanja imendana, karbina, prela i svakaki poslova svi bi naveli: »Ajde, Mando, zategni kojugod. Nek se znade da tu nije mrtavac«. Manda bi se kadgod malo stidila, al čim je pročačkala grlo odande je počo izlazit božancki glas. Kod treće jel četvrte kitice već smo se i svi pridruživali u »arije«, kako bi zno reč moj otac.

Kako bi to bilo prelo brez malo primundurit se (maskirat se)? U gornjemu redu vidimo Maricu sprimitu u mušku zagrcu. Na glave ima momačku šubaru od vune mladoga jaganjca, a šal i kaput su po tadašnje gradske mode. Al, Maricina mater se oma zabrinila ščim je primundurita unišla u sobu. »A..., čiji je to jel, kaput, a šal, a čija je šubara?« Opravdane su bile sumlje jel se znalo

koji momak oće Maricu, a njezin otac nikako nije voljijo da se uda taka mlada (17 g.). Povr svega otac je bijo jako strog, pa su oma i svi prisutni rodovi – iju, šta će bit ako otac sazna. Konštatacija je bila da triba sliku sakrit. Ope ne valja, jel Joška slikar je bijo dobar sa ocim, pa će možda saznat priko njega. Puno pitanja i briga koje danas ne bi bile ni u naznakama. Tako je bilo. Dok divojka nije isprosita, ni se smilo ni znat ko koga nosi u srcu.

Na slike vidimo da tri prelje imu prelju, pa predu jel vunu, jel kućine (vlakna konoplje). Dvi prelje ekluju čipke za uplete na ponjava. Marta štrika ljope, a ujna Ana potkrpava vunene muške čerape. Manda, rekla bi, da pravi zvizdu od krpica, Eva ništa štrika, a ja se ne sićam šta sam prelila.

Ruža Silađev

Ljubavna priča

Poznato je da se u veljači mačke zaljubljuju. Onda se predaju strastvenim udvaranjima i noći provode zavijajući i kričeći kako je i red kada su mačke u pitanju. Istina je i to da te zanosne podoknice nimalo ne gode ljudskim ušima pa se zato često dogodi da udvarač dobije nešto u glavu. Cipelu na primjer.

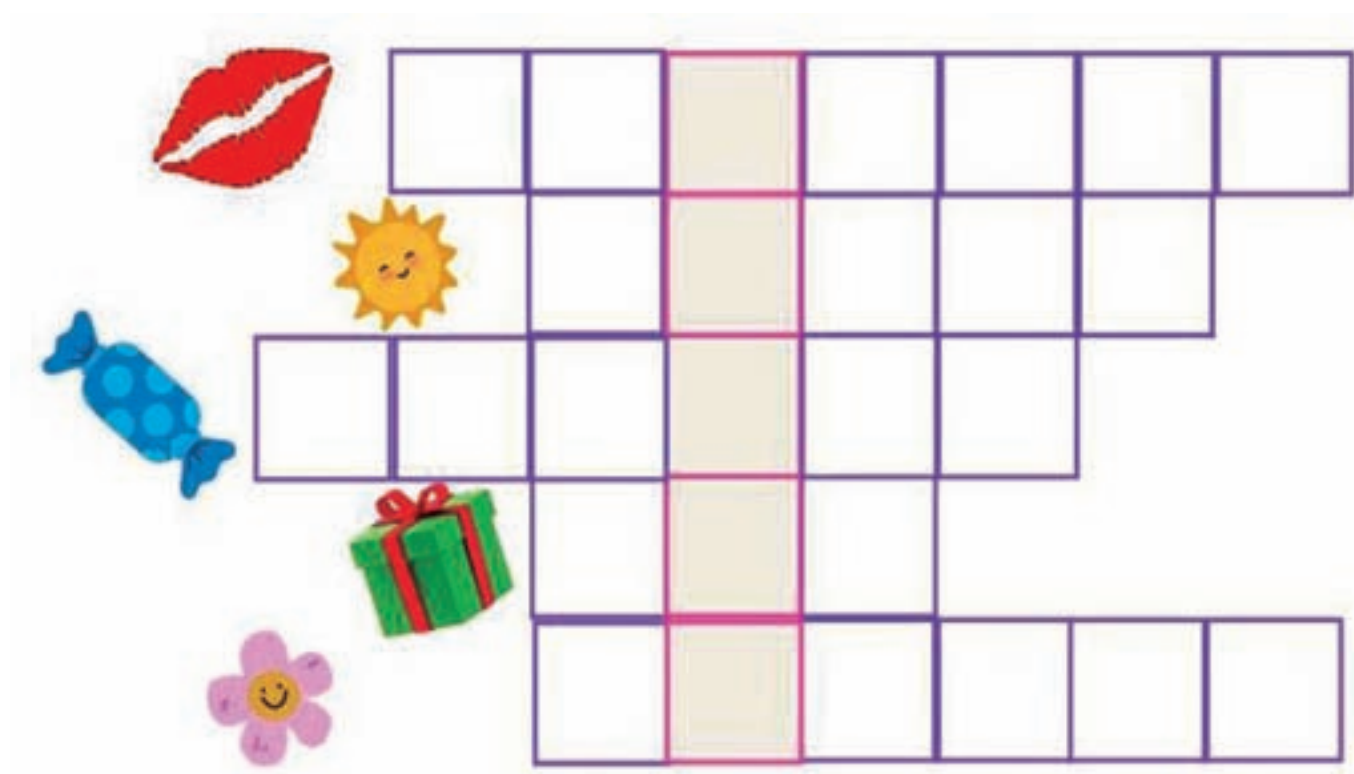
Manje je, međutim, poznato da nije uvijek bilo tako.

Nekada davno mačke su ljubovale cijele godine. Mačak Valentin zaljubio se u mačku Micu početkom kolovoza. Sve bi bilo dobro da mačke u kolovozu izgledaju lijepo. Osobito mačori. U kolovozu izgledaju poprilično jadno. Valentin pogotovo. Dlaka mu je zbog ljetnih vrućina prorijeđena i olinjala, rep raskuštran, a i jedno mu je oko kao posljedica prošlononoćne tučnjave s drugim mačorima, napola zatvoreno. Zaljubljeno je škiljio dok je izvijao svoju pjesmicu, ljubavni zov odabranici svoga srca, ljepotici maci Mici.

– Vidi kakav si – frknula je prezirno. Ofucan si i neugledan! Ni bicikl ne bih na tebe naslonila!

Pritom je još i prijeteći zamahnula šapom s isukanim pandžicama.

Ali Valentin se nije predavao. Odano joj je donosio svakoga ulovljenog mišića, ptčicu. Noću joj je neumorno pjevao. Svojim je grlenim mjaukanjem i zavijanjem ljutio ostale mačore kojima se također sviđala Micika. Uznemiravao je sve živo u okolini. Ljubomorni su ga mačori dočekivali i premlaćivali, a s prozora kuća u glavu su mu dolijetale različite

stvari. Osim cipela, bilo je tu i lonaca, tava, kupusovih glava, a jednom ga je bubnula čak i putna torba. Puna! Zbog svega je toga iz dana u dan izgledao sve gore.

A onda?

Onda je prestao. Povukao se u sebe i patio u tišini. Ali nije odustao! Ljubav je bila jača od svega.

I tako su prolazili dani. Došla je jesen, a zatim i zima. Zimi mačkama rastu nove dlake, obnavlja im se krzno. Valentin se proljepšao! U veljači je, sjajna oka, blistava krzna i visoko uzgidnuta kitnjasta repa ponosno prošetao macinom ulicom.

– Mrnjao! Koji macan! – mazno je prošaputala Mica i pridružila mu se u šetnji.

Od tada je za mačke veljača mjesec zaljubljanja i ljubavnog ludiranja.

Marica Milčec

10	—	7	=	
+	♥	+	♥	+
	—		=	
=	♥	=	♥	=
	—	12	=	6

	—	9	=	6
+	♥	+	♥	+
	—		=	1
=	♥	=	♥	=
19	—		=	

Pretpostavlja se da je oblik srca kakav danas znamo nastao još tri tisuće godina prije Krista, ali ne kao pokazatelj ljubavi već je predstavljao bršljan ili lopoč.

Neki naučnici smatraju da je oblik srca nastao po obliku grudi budući da je srce kao organ tamo smješteno.

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Tražim simpatičnu i lijepu Hrvaticu za međusobno učenje hrvatskog i mađarskog jezika. Ja sam »mlad« umirovljenik, po nacionalnosti Mađar. Tel.: 061/6566-577.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa navise.

Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsAppa ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25. Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m² Tel: 063/738-97-85

Prodajem kuću u Mišićevu – stambeni dio 130 m², plac 2800 m², u ekonomskom dijelu ima štala, svinjac i krupara, čardak, košarnik, dvije garaže. Informacije na telefon: 064/3007614.

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade voćke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Prodajem plišanu otunku, strigansku maramu, tkane ponjave i pregače. Informacije na telefon 062/1789106.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša, temeljem članaka 11. i 23. Zakona o integriranom sprječavanju i kontroli onečišćenja okoliša (*Sl. glasnik RS*, br. 135/2004, 25/2015 i 109/2021), u svojstvu nadležnog tijela

OBAVJEŠTAVA TIJELA, ORGANIZACIJE I JAVNOST O PRIMLJENOM ZAHTEJU ZA IZDAVANJE INTEGRIRANE DOZVOLE

Dana 10. 2. 2025. godine, nositelj projekta AD »IMLEK« BEOGRAD, Industrijsko naselje bb, Palilula – Beograd, kompletirao je uredan zahtjev za izdavanje integrirane dozvole za rad postojećeg postrojenja u Subotici – obavljanje aktivnosti prerade mlijeka i proizvodnje mliječnih proizvoda, na adresi Tolminska 10, Subotica, na k. p. broj 36153/1 i 36153/17 K. O. Donji grad.

Tijela, organizacije i javnost mogu obaviti uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju nositelja projekta i dostaviti mišljenje na podnijeti zahtjev u roku od 15 dana od dana oglašavanja. Uvid se može obaviti u prostorijama nadležnog tijela u Gradskoj kući u Subotici, Trg slobode 1, soba 130, svakog radnog dana od 10 do 14 sati, kao i elektronički na internetskoj veb prezentaciji Grada Subotice, na adresi www.subotica.rs.gov.rs/cat_doc/zastita-zivotne-sredine. Mišljenja se mogu dostaviti na adresu nadležnog tijela ili elektroničkom poštom na adresu zivotnasredina@subotica.rs.gov.rs.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji

VAŽI DO 18. 2. 2025.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Put Sunca i kobasice**Mimoze i stube**

Brine me koliko gledamo u telefone, koliko smo ovisni o njihovom korištenju i koliko vremena nam propada na taj način. Najviše me to deprimira kad su djeca u pitanju. Rastužim se kad vidim kakva im iskra zasvijetli pri samom spomenu mobitela. Međutim, ovih dana misao mi okupira sasvim drugačiji događaj i svijetli mi danima, jako me raduje i veseli.

Jedna od mojih učenica otkrila mi je novost u svom životu, a to je da štedi novac. Točnije: da ima cilj uštedjeti tisuću i pol dinara kako bi kupila kobasicu u jednoj prodavaonici. Za sada je uštedjela trećinu. Njezini roditelji, naravno, ne znaju za njen plan jer, kako kaže, oni kod kuće imaju svoje domaće kobasice i nema potrebe da kupuje u trgovini. Kad sam je pitala je li ikada jela kobasicu koju želi kupiti, rekla mi je da nije, ali da je tako mirisala kad je ušla u trgovinu da je poželjela probati, pitala koliko košta i zadala sebi cilj. Plan je da je kupi kada bude išla iz škole kući i da je jede na ulici. Kruh ne voli, pa njega neće kupiti. Raspoložena je da je podijeli s prijateljima, a neki prijatelji su se ponudili da će joj oni pokloniti kobasicu jer njihovi roditelji također imaju svoje proizvode. Međutim, ona ne odustaje od svog nauma. Jako je vesela u toj priči i već je sakupila trećinu. U prvi trenutak htjela sam odmah otići i kupiti joj kobasicu, ali ovdje se ne radi o tome. Cijeli projekt je predivan i ona treba uživati i rasti kroz njega, a mi ćemo lako napraviti jedan seoski doručak kad realizira štednju i kupnju.

E tako, sada kada smo se svi nasmijali zbog jedne šašave štednje, možemo spakirati kofere i krenuti u toplije krajeve. Meni je ovih dana stalno hladno i jedino što me može zadovoljiti su topli sunčevi zraci na nekoj obali mora ili oceana. Sjećam se kako smo znali u veljači odlaziti u Herceg Novi s biciklistima na pripreme. E, baš to mi sada treba. A slučajno sam čula da se uz *Dane mimoza* u ovom lijepom gradu ovog vikenda sprema i utrka stubama. I ne, nemam u planu ugrijati se penjanjem uz stube, ali svakako ću bodriti prijatelja koji će sudjelovati. Ako nekog zanima, riječ je o Novskoj Skalini, uličnoj utrci gradskim stubama (skalinama) na relaciji od gradske luke Škver do zidina tvrđave Španjola, ukupne dužine 1.280 metara tijekom kojih je potrebno popeti točno 646 skalina.

Dakle, prva aktivnost produženog vikenda u Herceg Novom su Skaline, a nezaobilazna su svakako i događanja uoči *Dane mimoza*. Festival obuhvaća razne kulturne, umjetničke i zabavne događaje, uključujući paradu mimoza, koncerte, izložbe i druge aktivnosti na otvorenom, a sve to uz predivan ambijent Herceg Novog. Nisam istraživala ovogodišnji program jer me zanimaju samo more, Sunce i mimoze, a sve ostalo mi je prihvatljivo. Radi se o jednom od najljepših razdoblja u Herceg Novom, jer grad bude prepun boja i mirisa mimoza, a događanja u tom razdoblju donose posebnu atmosferu.

Za ovaj povod izdvojila bih samo još Orjen, i to pod uvjetom da odolimo stubama. Orjen je prelijep planinski masiv, smješten samo 20-ak kilometara od Herceg No-

vog, i predstavlja pravi raj za ljubitelje prirode. Sa svojim vrhovima, poput Zubačkog kaba (1.894 m), i nevjerojatnim vidikovcima, Orjen nudi spektakularne poglede na Bokotorski zaljev i okolne planine. Planinarske staze kroz bujne šume, livade i krške formacije vode do nekoliko zanimljivih točaka, uključujući crkvu sv. Ilije, koja je smještena na visini od 1.000 metara. Orjen je bogat florom i faunom, a među endemskim biljnim vrstama i divljim životinjama poput muflona i jelena, priroda je netaknuta i spokojna. Špilje poput Pećine Vratlo, kao i predivni vodopadi, posebno Vodopad Uskoci, dodatno obogaćuju njegovu ljepotu. Za ljubitelje mirnih trenutaka, jezero Piva je idealno mjesto za opuštanje.

Uz sve ovo, tradicionalni katuni na Orjenu pružaju autentično iskustvo života na planini, gdje možete probati domaće proizvode poput sira, rakije i meda. Orjen je savršeno odredište za one koji žele pobjeći u prirodu, uživati u pješačenju i istraživanju prirodnih ljepota, a svega je 45 minuta vožnje od Herceg Novog. Sve zvuči kao savršena ponuda.

Gorana Koporan

Pitanje bez odgovora

Tko je najbolji hrvatski nogometaš svih vremena

U nedavnom razgovoru za jedan španjolski medij **Zvonimir Boban**, jedan od najboljih hrvatskih nogometaša svih vremena i legendarni kapetan hrvatske reprezentacije koja je osvojila broncu na SP-u u Francuskoj, rekao je: »Teško je reći tko je najbolji hrvatski nogometaš svih vremena. **Luka Modrić** ima najbolje rezultate, jedinstven je nogometaš koji je Hrvatskoj i cijelom svijetu pokazao izuzetan nogomet. Nogometaš velike inteligencije, vrhunske tehnike i čitanja igre«. I njegove riječi odjeknule su cijelom nogometnom regijom... Pa evo nekoliko realnih prijedloga i prilike čitateljima *Hrvatske riječi* da sami prosude i ocijene najboljeg hrvatskog nogometaša svih vremena.

STEPAN BOBEK (1923. – 2010.)

Legendarni **Štef** rođen je u Zagrebu gdje i napravio prve nogometne korake i potom igrao za nekoliko gradskih klubova, ali njegova prava karijera počinje 1945. godine prelaskom u novoformirani *Partizan* iz Beograda. Za nogometnu momčad JNA odigrao je 468 utakmica i postigao 403 pogotka, dok je za nogometnu reprezentaciju SFR Jugoslavije igrao 63 puta (1946. – 1956.) i zabio 38 golova. Prvi je nogometaš s ovih prostora koji je zabilježio 50 nastupa za nacionalni tim, od toga čak 44 uzastopno. Osvajač je dvije srebrne olimpijske medalje (London 1948., Helsinki 1952.).

ZVONIMIR BOBAN (1968.)

Nogometna karijera legendarnog kapetana *vatrenih* iz Francuske '98, u glavnim crtama vezana je uz dva kluba – *Dinamo* (Zagreb) i *Milan*, uz dvije kratkoročne epizode u *Bariju* i *Celti* iz Vige (posudba). U modroj majici kasnijeg višestrukog prvaka Hrvatske igrao je od 1985 do 1991. (109 utakmica i 45 golova), dok je za *rossonere* upisao 251 susret i 30 pogodaka. Za reprezentaciju nekadaš-

Foto: Wikipedia christophe95

nje države odirao je 8 utakmica (1 gol), a za reprezentaciju Hrvatske nastupio je u 51 susretu i zabio 12 golova. Osvojio je naslov svjetskog prvaka za igrače do 20 godina (Čile 1987.) i broncu na SP-u u Francuskoj 1998., dok je u *Milanu* osvojio četiri naslova prvaka Italije i trofej Lige prvaka (1994.).

Foto: Facebook

ALLEN BOKŠIĆ (1970.)

Zasigurno najtalentiraniji, ali i zbog brojnih ozljeda najmalerozniji hrvatski nogometaš (propustio EP 1996. i SP 1998.) **Alen Bokšić** je nogometno ime stekao u Hajduku (1987. – 1991.), a tijekom bogate inozemne karijere nastupao je za *Marseille* (1992.-93.), *Lazio* (1993.-96., 1997. – 2000.), *Juventus* (1996.-97.) i *Middlesbrough* (2000.-03.). Kao vrstan strijelac zabio je ukupno 116 golova, a njegovih 6 golova u Ligi prvaka (1993.) značajno su pridonijeli osvajanju najprestižnijeg trofeja u majici *Marseillesa*. Za reprezentaciju Hrvatske nastupio je 40 puta (1993. – 2002.).

LUKA MODRIĆ (1985.)

Jedini hrvatski nogometaš osvajač *Zlatne lopte* za najboljeg svjetskog nogometaša (2018.) **Luka Modrić** u svojoj impresivnoj nogometnoj karijeri bilježi još mnogo velikih uspjeha. U domaćoj klupskoj karijeri igrao je za *Dinamo* (2003.-08.), uz dvije pozajmice u *Zrinski* i *Inter* iz Zapešića, dok je u svojoj 17 godina dugoj internacionalnoj karijeri igrao samo za dva kluba: *Tottenham* (2008.-12., 160 nastupa i 13 golova) i *Real iz Madrida* (2012.-, 570 - 42). U majici *Reala* osvojio je 6 naslova pobjednika Lige prvaka i ukupno 28 raznih trofeja (4 naslova prvaka Španjolske). Za Hrvatsku reprezentaciju, s kojom je osvojio svjetsko srebro (Rusija 2018.) i broncu (Katar 2022.) do sada je odigrao 184 susreta i postigao 27 pogodaka.

Foto Hina/ Fernando Villar

Izaberite najboljeg

Pozivamo čitatelje *Hrvatske riječi* neka svojim glasom odluče tko je po njima zaista najbolji hrvatski nogometaš svih vremena.

D. P.

GRAD SUBOTICA
GRADSKA UPRAVA
TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO

Sukladno članku 45a. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispravak, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19, 9/20, 52/21 i 62/23)

o g l a š a v a

**RANI JAVNI UVID POVODOM IZRADE PLANA DETALJNE REGULACIJE ZA
RADNU ZONU »ZORKA« U SUBOTICI**

Odluka o izradi navedenog plana objavljena je u *Službenom listu Grada Subotice*, broj 34/2024.

Rani javni uvid bit će održan u trajanju od 15 dana, od 18. veljače do 4. ožujka 2025. godine, radnim danima od 8 do 12 sati, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204., a može se pogledati i na službenoj internetskoj stranici Grada Subotica www.subotica.ls.gov.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Tajništvo za građevinarstvo, kao nositelj izrade navedenog plana, organizira rani javni uvid u cilju upoznavanja javnosti s općim ciljevima i svrhom izrade navedenog plana, mogućim rješenjima za razvoj prostornih cjelina, mogućim rješenjima za urbanu obnovu, kao i efektima planiranja.

Pravne i fizičke osobe mogu dostaviti primjedbe i sugestije u pisanoj formi Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 18. veljače do 4. ožujka 2025. godine.

Primjedbe i sugestije pravnih i fizičkih osoba koje evidentira nositelj izrade mogu utjecati na planska rješenja.

Pokrajinsko tajništvo za urbanizam i zaštitu okoliša, temeljem članka 14., stavak 1., članka 39., stavak 3. i članka 43. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Službeni glasnik RS*, br. 94/2024) objavljuje

OBAVIJEST

o podnijetom zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja na okoliš

Nositelj projekta »SUB-REC« poduzeće za upravljanje otpadom DOO, Ulica Zapadne ugarnice br 93, Subotica, podnio je zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na okoliš Projekta Izgradnje objekta za skladištenje i tretman opasnog električnog i elektroničkog otpada na k. p. br. 33974/1 K. O. Donji grad, na teritoriju grada Subotica.

Podaci i dokumentacija iz zahtjeva nositelja projekta mogu se dobiti na uvid u prostorijama Pokrajinskog tajništva za urbanizam i zaštitu okoliša, Bulevar Mihajla Pupina 16, Novi Sad (prizemlje, ured br. 46), na telefon 021/487-46-90, na sajtu ovog tijela www.ekourbapv.vojvodina.gov.rs ili na upit na adresu olivera.vucinic@vojvodina.gov.rs, natasa.knezevic@vojvodina.gov.rs i ana.crvenkov@vojvodina.gov.rs, kao i u prostorijama Gradske uprave Subotica, Trg slobode 1, Subotica.

Svi zainteresirani u roku od 15 dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti svoje mišljenje u pisanoj formi na adresu Tajništva.

POGLED S TRIBINA

Hajduk preuzeo vrh

Unatoč krajnje slaboj i bezidejnoj igri *Hajduk* je uspio prošle subote izboriti minimalnu pobjedu protiv znatno boljeg *Varaždina* (1:0) i »prenočiti« na vrhu tablice 1. HNL. *Bili* su do prve proljetne pobjede stigli pogotkom **Livaje** iz opravdano dosuđenog penala koji je u 8. minuti izborio povratnik **Šego**. I to je bilo sve od »baluna« na Poljudu, a izjednačujućem pogotku bili su blizu i veoma razigrani gosti. Tako je poslije dužeg vremena *majstor s mora* ponovno zasjeo na vrh tablice i nakon posve iznenađujućeg poraza *Rijeke* na svojoj Rujevici protiv *Istre* (0:1), na njoj »ni kriv ni dužan« ostao. Nakon 19 kola bez

poraza i naslova jesenskog prvaka *Rijeka* je doživjela dva uzastopna poraza (*Varaždin* i *Istra*) i prepustila prvo mjesto jadranskom rivalu. I tako je samo po jedan gol na svakom od ovih susreta prekrojio vrh tablice. Ovakvim raspletom okoristio se i branitelj naslova koji je sigurnom pobjedom protiv *Šibenika* (3:0) smanjio zaostatak za *Rijekom* na 4, odnosno ostao na 5 bodova minusa iza *Splicana*. Viđeni rezultati 21. kola 1. HNL zorno pokazuju kako je svaki susret u ovoj sezoni posve nepredvidivog završetka, a da se uloga favorita, osobito protiv slabije rangiranog rivala, mora opravdati na terenu. Porazi vodećeg trojca protiv momčadi iz donjeg doma to najbolje, ali i najljepše dočaravaju. Zato je ovosezonska 1. HNL i toliko zanimljiva i neizvjesna. A toliko se još ima igrati...

D. P.

Umotvorine

- * Osjetila nas varaju, ali razum otkriva istinu.
- * Sreća je učiniti, zaslužiti i čeznuti.
- * Tko svoj može biti, tuđ neka ne bude.

Vicevi, šale...

- Zašto kasniš u školu, Marko?
- Učiteljice, poštovao sam prometne znakove.
- Pa, što kaže prometni znak?
- Pazi, škola! Kreći se polako!

- Poštovani, Vaš termin razgovora za posao kura brze pošte je u utorak u 12 sati. Firma se nalazi na 5. katu. Sretno!
- Ne znam hoću li moći u 12, ali doći ću u nekom momentu između 8 i 16 sati, i ako možete sidište vi.
- Primljeni ste!

Aforizmi

- * Ako uđeš u pogrešan vlak, siđi na prvoj postaji. Što se duže voziš, povratna karta je skuplja.
- * Najviše dobivaju oni koji sami uzimaju, potom oni koji najviše traže, a tek ono što ostane poslije njih dijeli se onima koji zaslužuju.
- * Tuga je prouzrokovana inteligencijom – što više shvaćaš neke stvari, više bi volio da ih nisi shvaćao.

Vremeplov – iz naše arhive

Hrckov maskenbal, 2015.

Didine pripovetke (iz knjiga Balinta Vujkova)

Kralj i svinjar

Kralj se jedared voze na karucama. Svaki se sklanja s puta. Niko ni zube da obili dok ga ne zapita taka velika glava.

Kralj gleda: nit je sa svitom nit je med svitom, dok jedared ne vidi da se jedan svinjar viša na karuce. Gleda, pa mu se dopalo. Misli: svršeni ljudi se stisli pa me se klone, a ovaj svinjar nije još ni švigarac, pravi deranac, pa kaki je slobodan.

– Nemoj se višat već ako ti je po volji sidi lipo do mene.

– Meni da nije po volji?! Ta ni moj pradida nije sidio do kralja, a ni ko drugi iz naše grane. Meni da nije po volji kad ću prvi u nane sidit nuz tako velikog gospodara.

Svinjarčić se već i ugnjzidio nuz svitlu krunu, pa se latio i zvižduka ko da se pod kraljevskim skutom i rodio. Kralj samo gleda i gleda, pa se smijucka ispod brka. Prava istina: dopada mu se deran.

– Ti mora da si štogod dobro užno kad tako lipo zviždiš – počee on opet razgovor sa svinjarom.

– Dabome da ne bi zviždio praznog criva! A ne samo da sam užno štogod dobro već ono što je najbolje na svitu.

Gle sad! Svinjar, a užna ono što je najbolje na svitu! Kralj se čudi u sebi, pa će i zapitat:

– A šta je to?!

– Pogodite!

Ni tako još niko nije divanio s okrunjenom glavom otkad ona zna za sebe. Al, šta mož: kad svinjar naređiva, kralj će pogađat. Šunka je na kajgani. Nije. Skorupača je. Nije. Krumpirača je sa samom divenicom. Nije. Svatovska pečenica, koju je zgađo najbolji stanarac. Nije. Pokljukuša kaku samo stare žene sprema. Nije.

Kralj ređa, pa ređa sve najbolje, pa kad je došo i do prisnaca, a svinjarčić samo zviždi i maše rukom, nema drugog već kralj kaže na kraju:

– Ne znam, pa gotovo. Sam moraš kazat.

– Ta na masti valjušaka! – svinjar sad udario u smij što kralj tako štogod nije znao pogodit.

– Na masti valjušaka?! A šta je to? Tako štogod se ja još nisam nasitio.

– Šta kažete: Vi ne znate šta su na masti valjuški?!

– Ne znam.

Svinjar počo vrtit glavom, pa će lipo:

– Onda Vi, svitla kruno, baš borame, dosta malo znate.

Šaljive hrvatske narodne pripovijetke, 1958.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Jel širom jel pakovat

Baka Janju uvatilo u krsta i ne popušćaje. Poručila po majke da dođemo u subotu potli ručka. Divani šta j baka Janja poručila, kaže da joj se odviše žalila da se ni kadra maknit dalje od kuće, da ništa ne ide na bolje. Študiram da cigurno ima štagod novo u selu kad nas zove. Pokupili se u subotu potli ručka kod baka Janje. Ni namistili se redovno nismo baka Janja počinje: »Čeljadi jeste l čuli da Knezovi mal što nisi ošli širom?«. »De čekajte baka Janjo otkale vam sade pa to? Pa prvi su u selu. Ta nikad im ništa ni falilo. Zašto je zovu knezovi to svi znu. Baka Ruža je još živa pa može posvidočiti. Ta prvi knez u selu j bio njezin dada. Odonda je tako i zovu. Najviše zemlje uvijek imali. A i sade imu na iljade jutara. Sve u dvoru nova mašinerija. U kuće vala svako ima limuzinu. Kuća ko u Amerike. Zet im u vr vlasti. Novaca curi priko. Šta b oni ošli širom? Ja ne virujem«, strina Evča će. A baka Janja ko iz puške odgovara: »E saš čut Evča. Svi. Da znate, prvo da ni sve ni u zemlje, mašineriji, limuzinama, kuće i novcima. Drugo, moja stara druga Ruža mi bila prikjuče. Ta što s mal prija spomenila da j živa. Došla pa se izjadala. Sve maramke mi potrošila što sam imala koliko j suze i sopole brisala. I počne mi objašnjavat kako oni imu tri škulara u varoši i kako su svi ute bune što j sade. Kako ona i čer peču i kuvu pa šalju za nje i druge škulare. I divani da vrag nikad ne spava, da se tu čovek od čerke, njev zet umišo. Počo im prodičit kako to ne mož tako. Da j on u vlasti i da svi u kuće moru bit nuz vlast. Da se oma triba manit bune. Kaže da j počo i zapovidat u kuće, kako ovo kako ono triba. Mož ovo, mož ono a ne mož ovo. I kaže kako j onda njoj spo mrak na oče. Lipo ga kaže podsitila da se on udo u njevu kuću. Da se siti šta j i kaki j bio prija neg se udo. Da j bio gol i bos. Lipo mu kaže rekla da oma može počet raštelacija, oma da idemo širom. Al kaže da mu i to rekla da tu ima i jedna greda, kvaka, da j kuća njezina i sve u ataru njezino. Da ako misli da idemo širom to b bilo da može oma pakovat iz kuće ako mu ni pravo. Komugod ni pravo neg pakuje tako j rekla, kaže. Kroz suze mi rekla da su joj važnija dica neg zet. Da je volji više neg bilo šta na svitu. Da nikom više ne viruje neg njima. A i čerki je rekla da oma može pakovat ako će stat nuz čoveka. Bome čer ni trena ni študirala, stala na njezinu stranu. Nuz dicu, škulare. Kaže da j onda otvorila vrata i pokazala put zetu. Dalje j divanila kako j onda taj njev veliki zet obisio brundu, spuščo nos i reko da se neće bunit protiv nas u kuće a kamol protiv škulara. I čeljadi virovali jel ni tako j zetu potkresala krila da j oma ujutru moro nosit frišku gibanicu i čaje škularima što se bunu«. Baka Marica koda j jedva dočekala: »Čeljadi, novaca ohoo b dala da mogu sade bit sa škularima«. Baka Tonka i baka Manda tražu štagod da se nazdravi za škulare i drugu Ružu. Bome ja i strina Evča čutimo. Ona vala ne smije ništa kazat a ja što nisam još veliki da b mogo štagod kazat.

U NEKOLIKO SLIKA

Srijemska kobasicijada

Oraščići

U ovoj godini KuHaRu objavljuje recept za oraščiće **Katarine Firanj** s Nenadića. Jednostavna je to slastica koja se pripremala od namirnica kojih je bilo u svako doba godine. Brašna nikada nije falilo, jer se u mlinu žito mijenjalo za brašno. Peradi je uvijek bilo puno dvorište, pa ni jaja nisu bila problem. Nekada je skoro svaki salaš imao barem po jednu kravu, pa je bilo i kajmaka i mlijeka. Mnoge žene išle su sa salaša na somborsku tržnicu i upravo su bile poznate po proizvodnji sitnog, *bunjevačkog* ili *švapskog* kako ga još zovu, sira i kajmaka. Taj sir pravio se bez sirišta, na toplom se ostavljalo mlijeko da samo uskisne. S uskislog mlijeka skidao se kajmak koji se onda cijedio na gustu krpu i razrjeđivao mlijekom. Umjesto domaćeg kajmaka za ovaj recept poslužit će i vrhnje iz trgovine.

Sastojci:

3 manje pregršti brašna
3 jušne žlice domaćeg kajmaka
3 žumanjka
prstohvat soli
mala šaka šećera
mala žlica sode bikarbone
malo mlijeka ili kiselog mlijeka
prah šećer

Priprema:

U brašno dodati kajmak, žumanjke, sol, šećer i sodu bikarbonu. Zamijesiti čvršće tijesto s malo mlijeka ili kiselog mlijeka. Ostaviti da se malo odmori. Od tijesta praviti kobašice debljine i duljine kao palac, zasjeći jedan kraj, uvrnuti i zasjeći drugi kraj. U posudi otopiti mast i peći na zagrijanoj masnoći. Pečene, ohlađene oraščiće uvaljati u prah šećer.

KuHaR tradicionalnih jela pripremamo uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: OTPVRS22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35325960160000218862
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCJE:

NOVI SAD 90,0 MHz
SUBOTICA 90,7 MHz
SOMBOR 95,7 MHz
NIŠ 102,7 MHz

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099
Program: 024/600-011
SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

Radio Marija Srbije
Radio Maria play

ILI-ILI

Priključenje **BESPLATNO**

- + Birate između:
- 6 meseci po 1 dinar ili
- 12 meseci sa 50% popusta

*Astra
Telekom*

011 44 22 009

01.03.2025.

Pokladno jahanje

Početak u 12h

02.03.2025.

Karneval

na ulicama Golubinaca

Početak u 14h

Organizator HKPD "Tomislav"